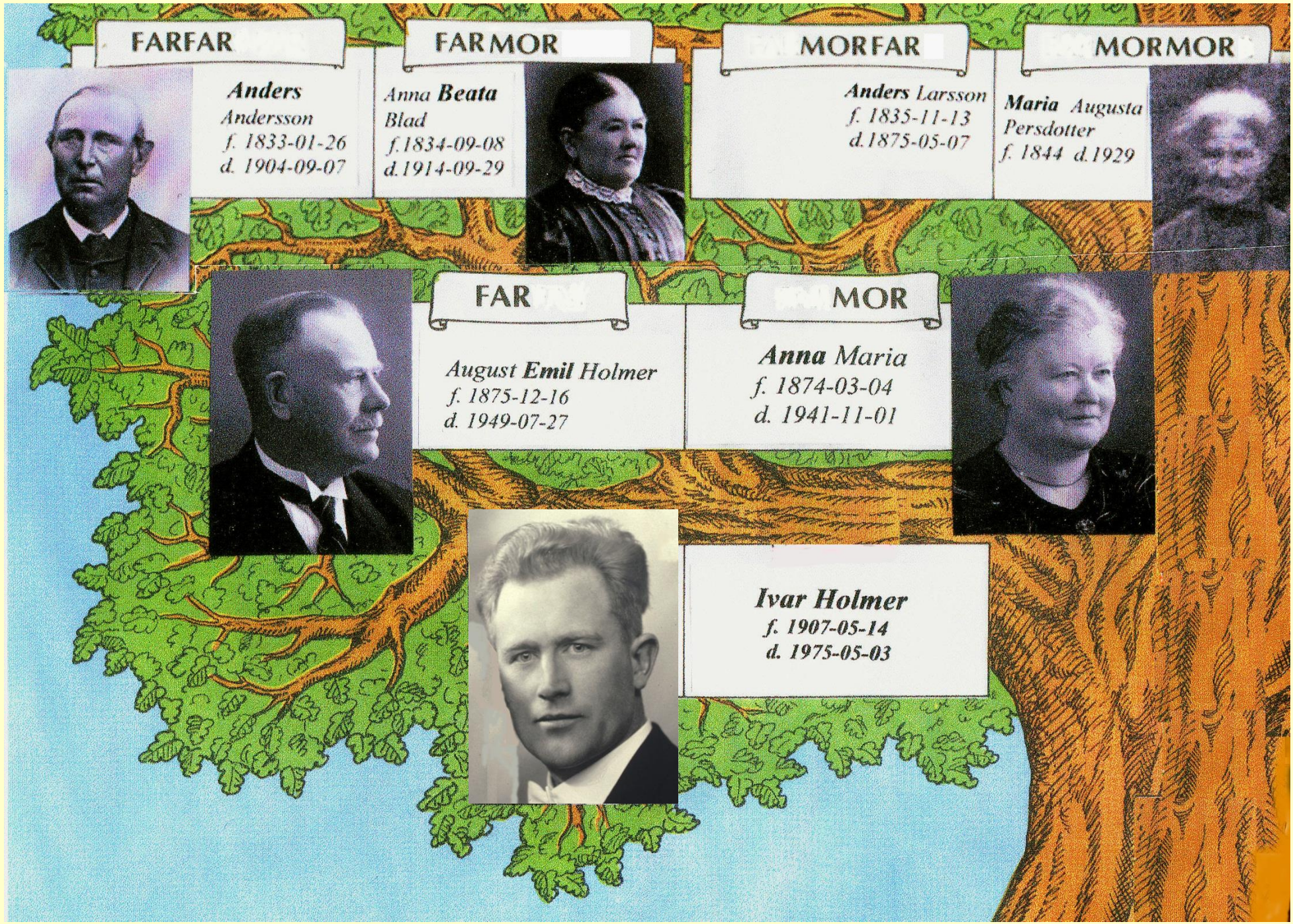
IVAR & GRETA

MIN FAR OCH MOR

Ivars stamtavla

Ivar föddes 14 maj 1907 i Linköping. Hans far Emil var anställd som förman i Linköpings Trädgårdsförening. Familjen bodde där i en villa till vänster innanför entrégrinden.

Ivar döptes i den mäktiga domkyrkan, byggd på 1300-talet. Strax innan han fyllde tre år flyttade familjen till Sandvik i Mjölby.

Här på bilden är Ivar tillsammans med sin tre år äldre syster Ewa-Maja och sin tre år yngre bror Gösta.

Ivar har troligen börjat i skolan och går om dagarna den tre kilometer långa landsvägen till Norra skolan på Egebybacken i Mjölby.

Foto från c.1915

Karta över Habblarp på 1870-talet

Ungefär så här såg Ivars barndomsbygd ut. Det var tidigare tallskog där hans far anlade en plantskola 1910. Ivars väg till skolan är markerad med blått. Han gick landsvägen mellan åkrarna förbi Lärketorp och ”Kröken” ned till Egeby, över järnvägsspåren och uppför backen till Snippen och Norra skolan på Egebybacken. C.3 km.

Ivar började skolan 1914, just i de dagar 1:a Världskriget bröt ut. Han vandrade på mornarna den 3 km långa grusvägen förbi Bäckvik och Östra Lärketorp ned till ”Kröken” med den ”Stora Linden”, och sedan förbi Egeby. Där gick han över den farliga korsningen med järnvägen vid Älvkulla.

”Bäckvikabacken”. Till höger är Östra Lärketorp. Långt framme till höger om vägen, syns ”Stora Linden” nere vid ”Kröken”. På1910-talet fanns nog inte så många telefontrådar.

Norra skolan var en stor röd tegelbyggnad. I sluttningen till höger syns innanför häcken de två röda utedassen. I samma skola gick senare Ivars fem barn.

Här ser vi från ”Kröken” mot Egeby nere vid Svartån. Till höger i bilden gick tågen mot Motala. Då fanns här ingen motorväg.

....och på eftermiddagen fick Ivar traska samma väg hem igen från skolan. Någon cykel hade han inte.

Ivars enda klassfoto från folkskolan. En klassrumsbild i Norra skolan på Egebybacken i Mjölby. Ca. 1916-17. Ivar gick kanske i 3:e eller 4:e klass.

Tolv år gammal, hösten 1919, började Ivar realskolan. Den hette på den tiden Mjölby Kommunala Mellanskolan och var fyraårig. Ivar hade lätt för sig i skolan så han fick hoppa över en folkskoleklass. Han gick från klass 5 till realskolan.

Klasslista 1919-1920

Klass I.

Klassföreståndare: M. LUNDGREN.

Namn	Deltager i undervisning i	Deltager ej i undervisning i	Födelseår	Inskrivningsår och klass	Termin i klassen	Hemort	Fadern	Bostad
1. Andersson, Sven A. G.			06	19 i I	1	Mjölby	Snickare	Ö. Eldslösa
2. Andersson, G. William			04	19 i „	1	Boxholm	Bryggmästare	Niklas Eskilsgatan 12
3. Bergling, K. Arnold			05	19 i „	1	Strålsnäs	Maskinist	Kraftstation, Strålsnäs
4. Cederlöv, Martin H.			06	19 i „	1	Mjölby	Polerare	Spännarhemmet
5. Folke, J. E. Axel			06	19 i „	1	„	Linjeförman	Björkudden 2
6. Gustafsson, Harald			06	19 i „	1	„	Disponent	Strandvägen 4
7. Gustafsson, Ivar			07	19 i „	1	„	„	„
8. Hallin, C. G. Arnold			06	19 i „	1	„	Lokomotivförare	Skogsvägen 5
9. Holm, E. Börje			04	19 i „	1	Sya	Stationsmästare	Stationshuset, Sya
10. Holmer, Ivar A. E.			07	19 i „	1	Mjölby	Trädgårdsmästare	Sandvik, Habblarp
11. Jakobsson, Sven J. R.			05	18 i „	3	„	Disponent	Slomarp
12. Johansson, Sten S. V.			07	19 i „	1	„	Målaremästare	Niklas Eskilsgatan 7
13. Strid, H. Birger			07	19 i „	1	„	Verkmästare	S:t Persgatan 5
14. Ternberg, A. Gunnar T.			06	19 i „	1	„	Snickare	„ 15
15. Wulf, Algot L.			06	19 i „	1	„	Lokomotivförare	Bockarpsvägen 29
16. Ahlvén, Gethel V.			06	19 i „	1	„	Pastor	Niklas Eskilsgatan 8
17. Andersson, Ch. Linnéa			06	19 i „	1	„	Åkare	Bockarpsvägen 19
18. Brogren, A. Birgit T.			06	19 i „	1	„	Litteratör	Bondegatan 9
19. Eng, A. Vivan R.			06	19 i „	1	„	Överbanmästare	Hasselbacken
20. Håkansson, A. Maria (Maja)			07	19 i „	1	„	Agent	V. Eldslösa 16 B
21. Jakobsson, Gertrud H. Ch.			05	19 i „	1	Solberga, Svanshals	Lantbrukare	V. Hargsvägen 14
22. Johansson, Greta M.			05	19 i „	1	Ö. Skrukeby	Folkskollärare †	Bockarpsvägen 13
23. Karlsson, Sonja M. M.			06	19 i „	1	Högby	Modellsnickare	Ängsnäs, Kungshöga
24. Larsson, Elsa I.			06	19 i „	1	Hogstad	Lantbrukare	Fredriksberg, Hogstad
25. Sundqvist, Ella I. O.			05	19 i „	1	Mjölby	Handelsresande	Klostergårdsgatan 25
Extraelev:								
Davidsson, D. Harald			06			„	Stationskarl	Järnvägsbostäderna

Ivar var alldeles säkert en mönstergill elev, men ett och annat litet hyss kunde han nog hitta på. Bl.a. roade han sig med att skriva en mindre snäll dikt om sina lärare.

SVARTÅDALENS STÖPERI FÖR FRAMTIDENS SNILLELJUS.

Jag här nu ska be att få presentera
en skola med rykte att vara nå´t fint.
Där uppträda dumbommar, snillen med flera
och allt tycks va' flott och gentilt.

Med glina i skolan ej mycket fallerar,
det bråkas och fuskas ju litet i smått,
att man sen det ringt ett tag konverserar
det borde väl inte göra nå´t.

Vad gör det att "Nasse" ibland gör sig viktig,
att "Nojtrum" stundom tar't lite slött,
att "Flinta" rätt ofta knappt synes riktig
när för våra grabbar hon skiftar i rött.
.....……...

Men det gör väl inget
blott ingen är svinig
och liknar herr rektorn
i bildning och sätt.
.....……...

Detta skrev Ivar när han som 15-16-åring gick i de senare klasserna i ”realskolan” i Mjölby. Raderna ovan är sedan nedtecknade ur minnet av storasyster Ewa-Maja (85 år) i januari 1990.
/ Rektor Netz kallades "Grisen” eller Kalle. "Lampe" och "Lunkan" fick också en släng av sleven. Detta hann Ewa-Maja se innan Ivar slet papperet ur handen på henne./

Ewa-Maja läser Ivars dikt

Storasyster Ewa-Maja tog realexamen på försommaren 1921. Här sitter hon i trädgården framför kökstrappan i Sandvik omgiven av syskon och föräldrar. Ivar har en tidstypisk skolmössa med ett märke med en romersk tvåa som visar att han går i andra årskursen. I bakgrunden den stolte fader Emil med cigarr och mor Anna med lillasyster Gertrud i famnen. Emil Jr till vänster och Gösta och en väninna till Ewa-Maja till höger. / Foto 1921

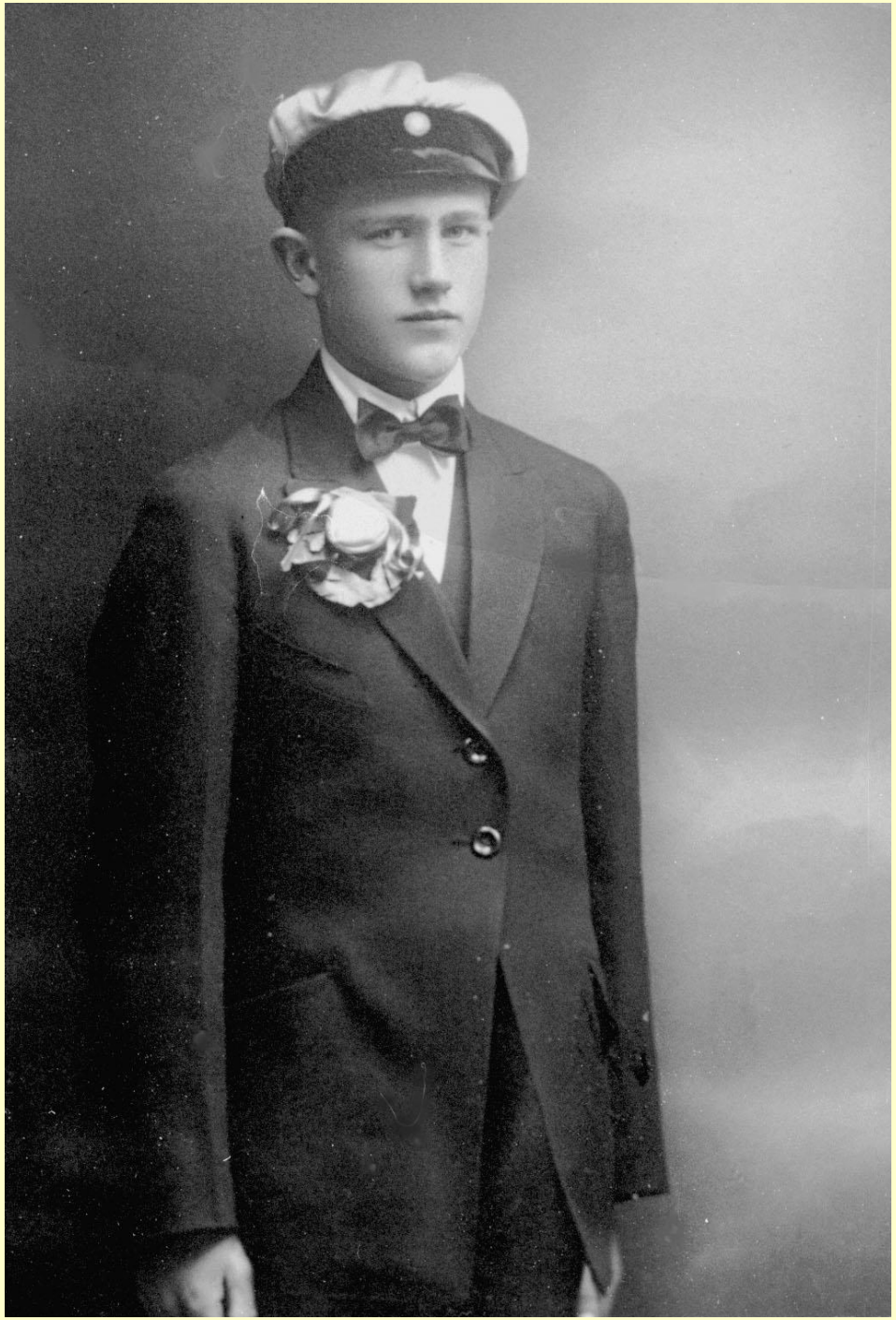

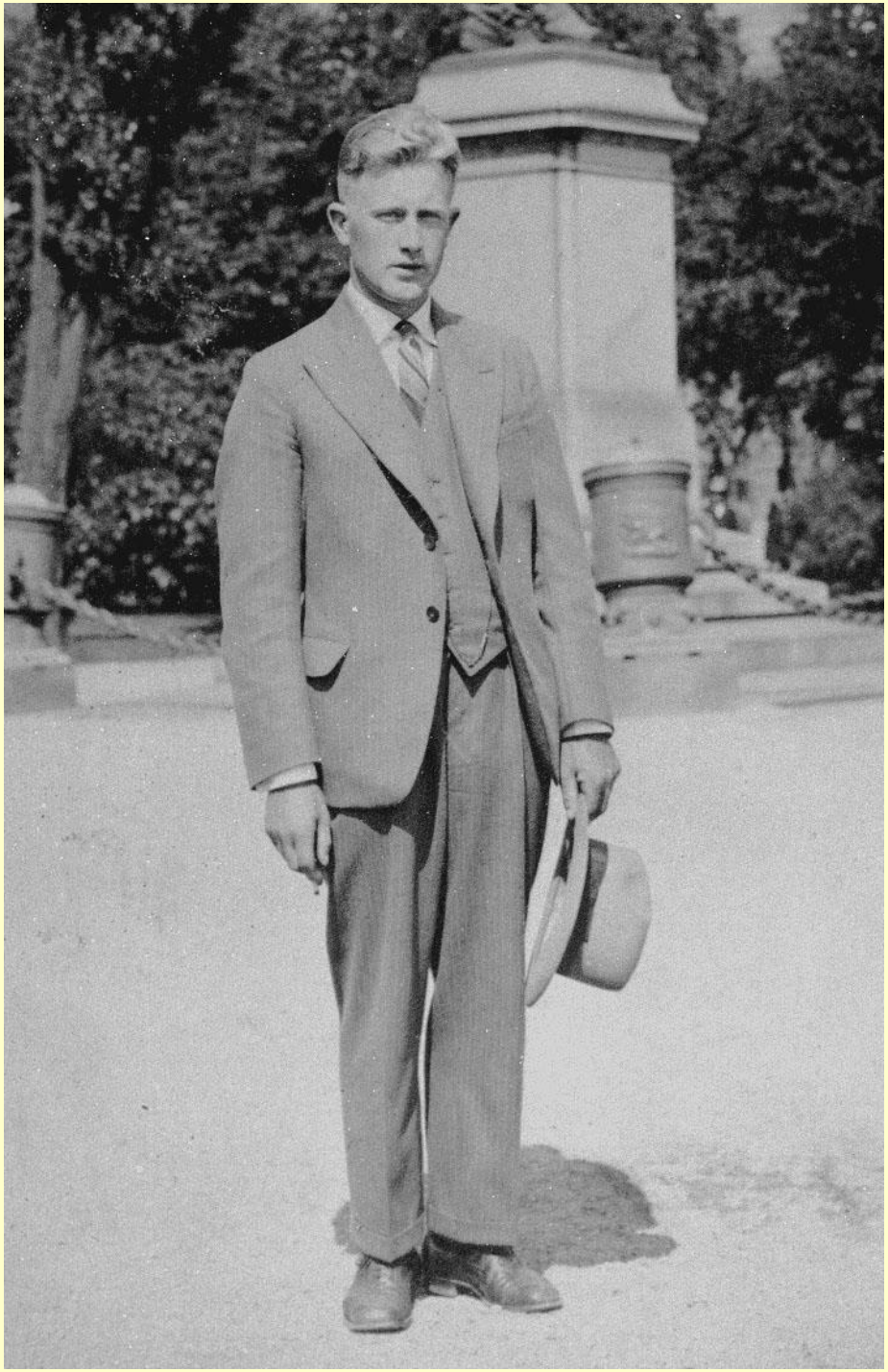
Ivar tar realexamen i Mjölby en försommardag 1923

När Ivar var sexton år fick han sätta på sig den grå realexamensmössan

Efter realexamen 1923 började Ivar arbeta i fader Emils handelsträdgård. Emil hade bekymmer med ekonomin. Det var inte tal om att studera vidare, även om Ivar hade visat sig studiebegåvad och funderat på en läkarutbildning. Hans arbetskraft behövdes i växthus och drivbänkar hemma på Sandvik.

En binderikurs i Stockholm på 30-talet var den enda vidareutbildning han fick.

Ivar blev en erkänt kunnig trädgårdsmästare genom att gå i ”Livets skola”, i praktiskt arbete och med förmåga att lätt ta till sig av sin fars stora kunskaper. Samtal och umgänge med andra trädgårdsmästare i Västra Östergötlands Trädgårdssällskap, läsning av trädgårdslitteratur av olika slag och tidskrifterna Viola och Trädgårdsvärden var andra kunskapskällor.

Ett foto taget i mitten av 30-talet när Ivar gick på binderikurs i Stockholm.

Habblarps fotbollslag c.1926. **Knästående**: Gösta Holmer, Sven Johansson (Skogsvik), Emil Andersson (Ö. Lärketorp). **Stående:** Gösta Lärkert (V. Lärketorp), Emil Holmer, Kurt Johansson (Skogsvik), Ivar Holmer (c.19 år), Ingvar Andersson i Gottorp, Bror Johansson (Skogsvik), Åke Hättström, Filip Andersson (Ö. Lärketorp).

Livet gick sin gilla gång under slutet av 20- och början av 30-talet. Sommaren 1934 dök det upp en flicka i Ivars liv. Storasyster Ewa-Maja i Stockholm gjorde ett sommarbesök med barnen hemma hos morfar och mormor. Hon hade med sig en barnflicka, - Greta. Här sitter Greta tillsammans med Ivar ute i bänkgården vid ”cementbänkarna”, samtidigt som hon passar Göran Ljungström.

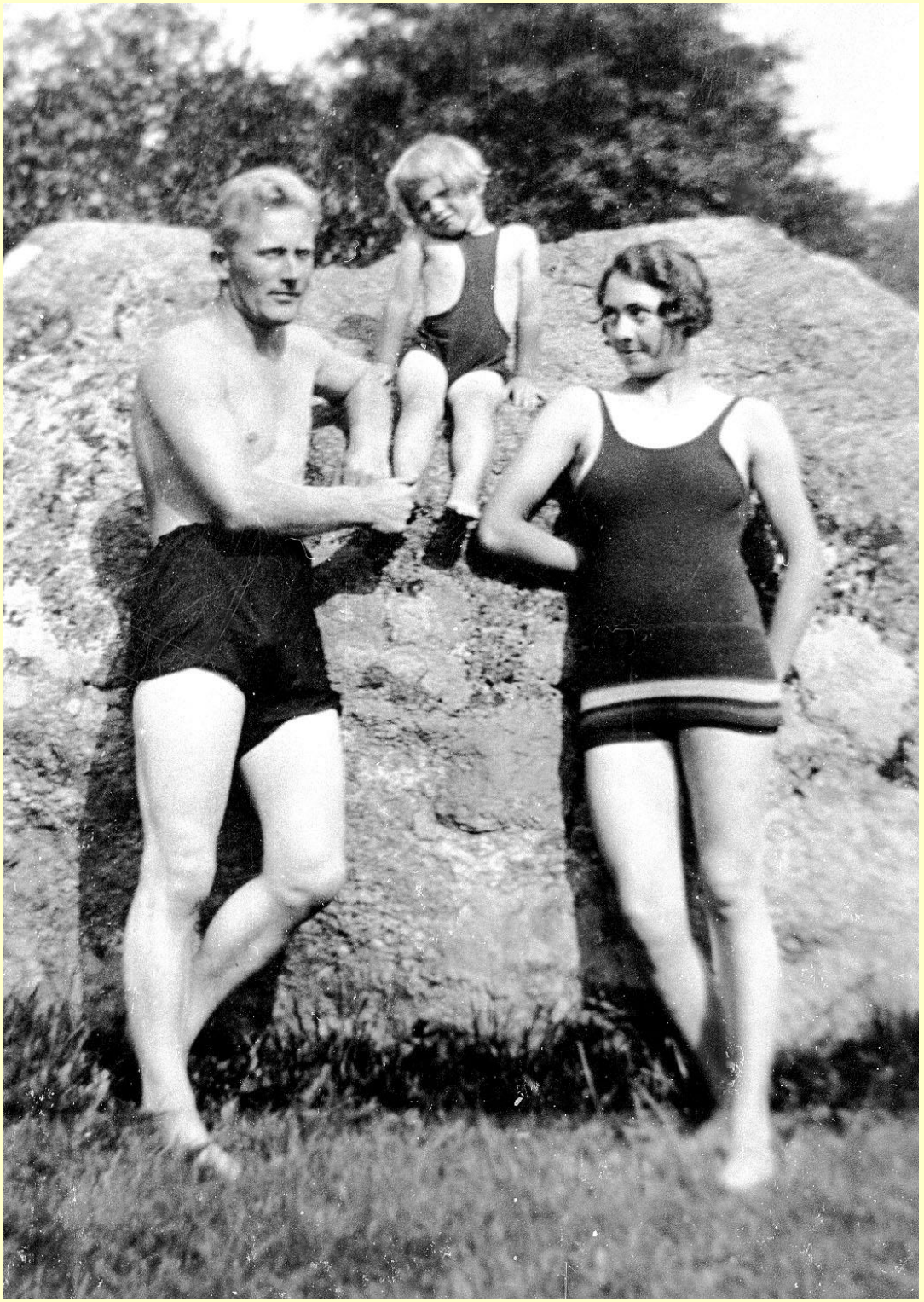

Vid Lunnabadet invid Svartån. Ivar, Greta och lille Göran Ljungström, som Greta har i uppgift att passa. Nu är den stora solvarma stenen i beteshagen borta för länge sedan. Trafiken på motorvägen förbi Mjölby rusar fram här, ett halvsekel senare. Hassellunden i bakgrunden med blåsippor är borta, liksom flodpärlmusslorna nere i Svartåns mörka vatten.

Det är väl ingen som undgår att se hur förälskelsen tindrar om de unga. Det är sommaren 1936. På hösten förlovar de sig (Emil-dagen, den 14 nov.)

Det var troligen lillasyster Gertrud (Tette) som fotograferade.

I den här lilla backstugan i Dunker socken i Sörmland föddes Greta den 17 september 1915. Pappa Magnus kallade huset Rosenfors. Gretas mormors far, Eric Qvick, byggde huset omkring 1835. Magnus och mor Lydia hade redan tre barn: Mauritz, Hilma och Edit. Något år senare kom Fanny, den sista i skaran av fem barn.

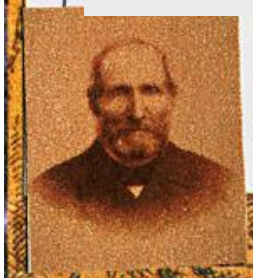
Magnus och Lydia framför sin stuga. Det är sommar och pionerna blommar invid husväggen. Verandan fanns inte när Greta var liten. Den byggdes senare. Även de smala vertikala ribborna, som gjorde huset tätare och varmare, satte Magnus upp. Greta och Fanny var lite missbelåtna med dem. Det gick inte så bra att bolla mot väggen.

Gretas stamtavla

Mormors mor
Maja-Stina Andersdotter

FARFAR

Eric *Jonsson*
f. 1827-01-23
d.

FARMOR

Maria-Sofia
Andersdotter
f. 1834-12-14
d.

MORFAR

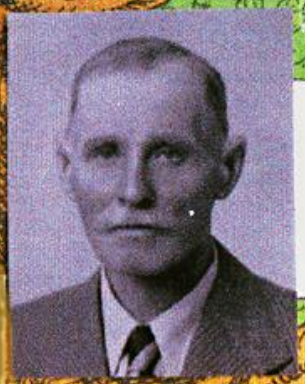

Anders ***August***
Lundblad
f. 1845-02-23
d. 1920-12-24

MORMOR

StinaLotta
"Kristin" *Qvick*
f. 1846-01-10
d.

FAR

Jonas ***Magnus***
Eriksson
f. 1873-08-21
d. 1951-01-03

MOR

Lydia *Maria Elisabeth*
f. 1877-03-01
d. 1952-05-27

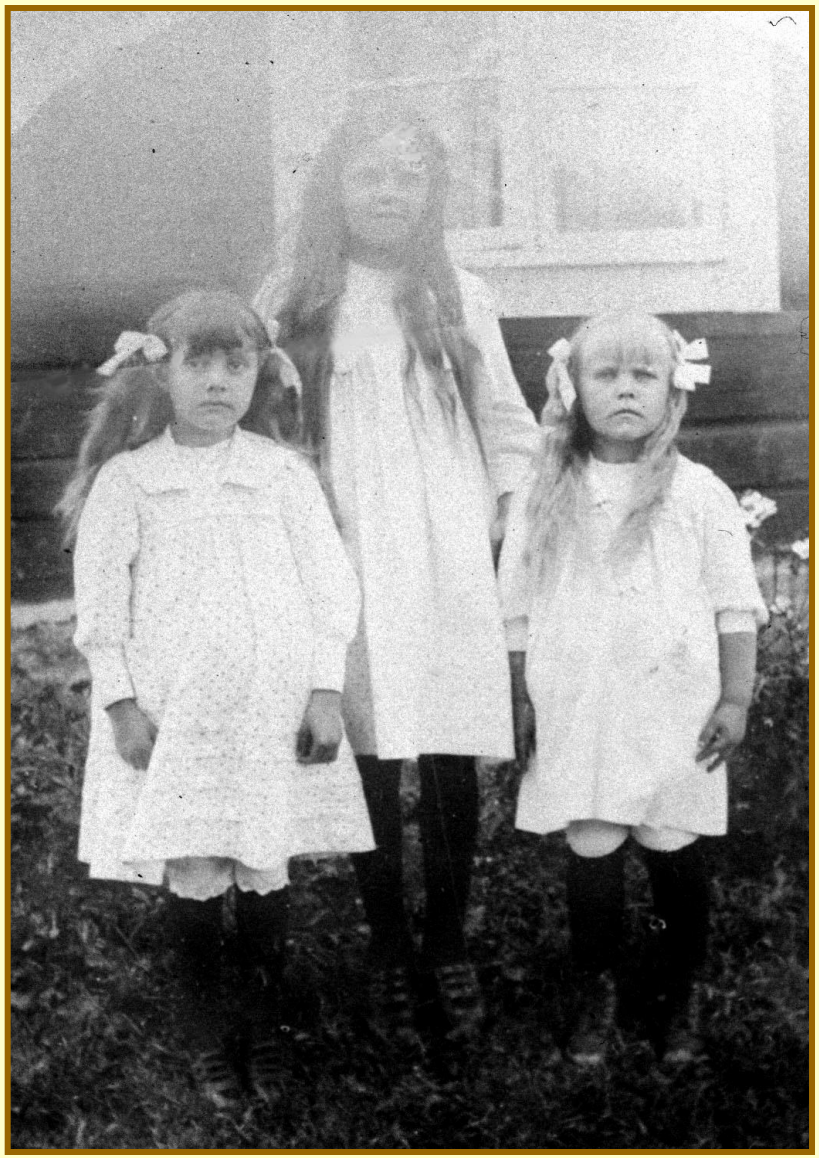

Lydia Margareta "Greta" Holmer
f. 1915-09-17

Det här är det första fotot på Greta. Hon står blygt bredvid den kanske ännu blygare lillasystern Fanny. Det var en av grann-pojkarna uppe i skogen bortom Kvarnäng (pojkarna Vallin) som tog bilden. Greta är kanske fem år. Sommaren 1920 eller 1921.

En bild kanske ett par år senare. Greta står tillsammans med systrarna Edit och Fanny. Kanske Greta är sju eller åtta år nu och har börjat skolan.

Greta började skolan i augusti 1923 (det år Ivar tog realexamen). Hon fick gå till fots till Bråhovda skola på andra sidan sjön Skundern – 2-3 kilometer. Första året hade hon sällskap till skolan av syster Edit. De gick vägen uppför backen mot Renholms. De passerade mor Lottas stuga (Lotta hade flera fosterflickor som var skolkamrater till Greta). Flickorna fortsatte vidare bort mot Tyskkrogen och tog en genväg fram till Bråhovda skola. Året därpå var lillasyster Fanny också skolmogen. Under hela skoltiden hade Greta och Fanny sällskap av varandra till och från skolan. Ja de höll alltid ihop. Ofta tog flickorna genvägar genom hagarna. På vägen såg de så mycket, - blommor, fåglar och bär, - och de stannade ibland till vid ett litet vatten som sipprade över berghällarna invid vägen och tog några klunkar friskt vatten. Det hände att Greta stoppade i sig så mycket lingon att hon fick ont i magen. Mor Lydia kurerade henne med välling. Greta hade samma småskollärarinna som hennes mamma Lydia haft 39 år tidigare (fröken Åkerlund). Greta gick klassen före Fanny. Skolan hade småskola (årskurs 1-2) och storskola (klass 3-6). Efter 6:e läsåret, hösten 1929, gick Greta i fortsättningsskola.

Bråhovda skola (många år senare, 1995)

Lärarinnan Åkerlund

Skolan var fylld med barn. Överallt på landsbygden, långt uppe i skogarna, fanns på den tiden stugor med barn. Senare har Bråhovdaskolan, som så många andra landsbygdsskolor lagts ned. Många av de stugor som Gretas klasskamrater bodde i är nu borta. Några är sommartorp, av andra finns kanske bara husgrunden kvar. - Greta fick liksom de andra barnen hjälpa till med att hämta vatten från källan i en hink och bära in det i skolan. Salen värmdes med en stor vedeldad kamin. - Till lunch åt de sina medhavda smörgåsar, och nog sneglade Greta och Fanny lite längtansfullt ibland på smörgåsarna i bondbarnens händer. På dem låg det stekta ägg och annat gott.

Greta ser vi här längst ned till höger i randigt förkläde. Nu går hon i ”storskolan”, i klass 3.

Det här skolfotot togs när Greta gick i 4:e klass. Fröken Hanna Åberg har samlat 40 barn framför fotografen. Det är alla eleverna i ”storskolan”, klasserna 3-6. Greta sitter i främsta raden, 3:a från vänster.
Hemma fick Greta och Fanny hjälpa till med olika saker. Ibland gick de ned till den stora grisen och slängde till den skulor (matrester). På sommarloven drev de kon till beteshagen på mornarna. Man kunde från Rosenfors se när korna började röra på sig borta vid Ekeby och då var det dags att driva bort deras ko dit, för hon fick gå tillsammans med de andra. När kon hade kalvat och stod hemma om dagarna repade flickorna gräs på vägkanterna åt henne. Greta lärde sig också att mjölka. Långt senare gjorde hon drängar och pigor på Sandvik förvånade när hon, den lite fina stadsflickan som de tyckte, visade att hon kunde mjölka korna i lagården.

Här sitter Greta t.v. tillsammans med sin äldre syster Edit och lillasyster Fanny. Är de kanske på besök hos släktingar i Eskilstuna. Vi kanske kan gissa att Greta nu är 12-13 år.

Det var systern Edit som skaffat dem hattarna. ”Man skulle dra ned den långt, så knappt ögonen syntes”.

Kanske de var och hälsade på hos farbror Lund i Eskilstuna, en släkting till mor Lydia (”kanske han var en kusin?”)

(foto: 1927 eller 1928)

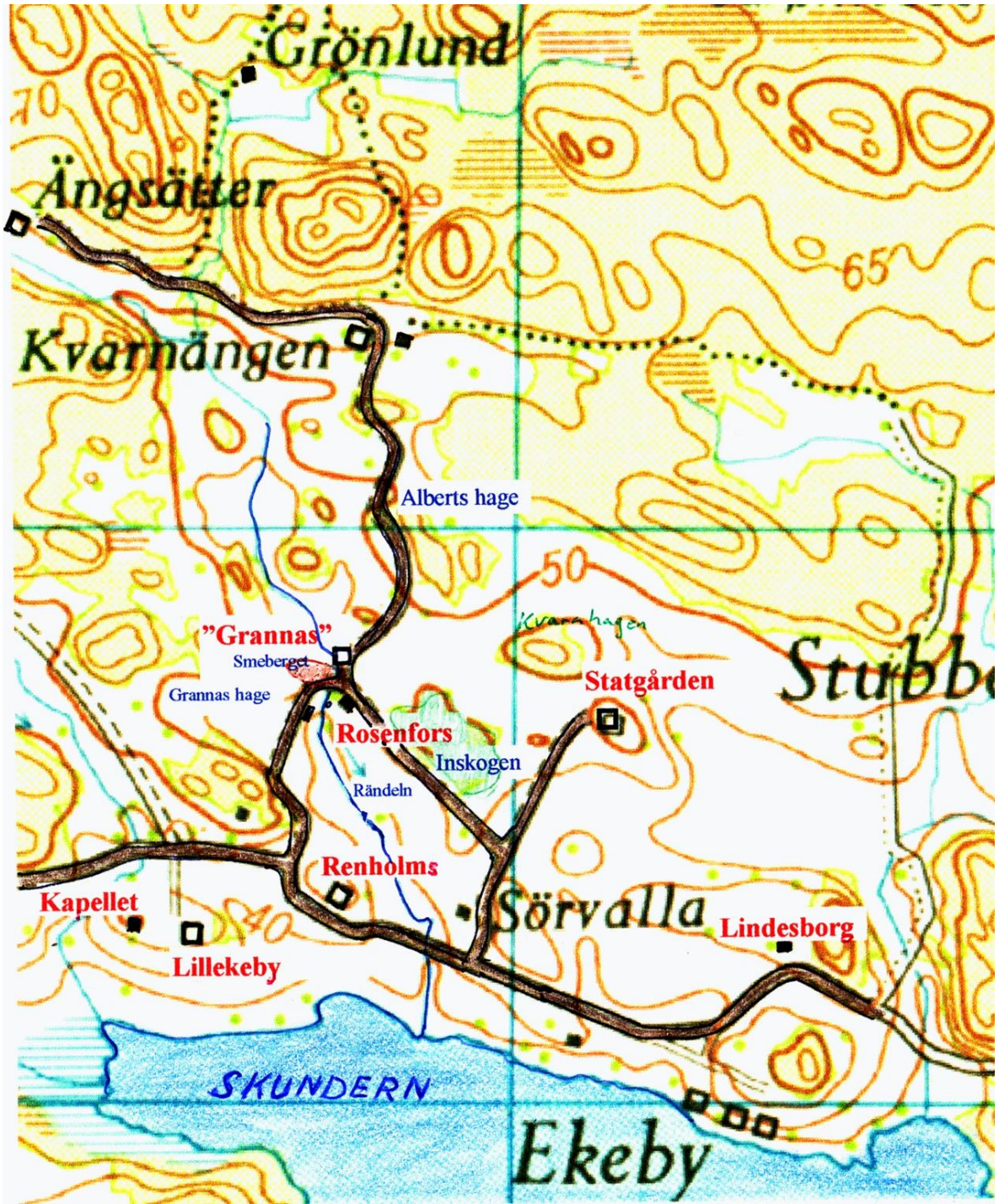

En karta från 1990-talet. Det är mer än 70 år sedan Greta lämnade sin barndomsbygd och mycket har förändrats. Men fortfarande minns hon allt förunderligt väl.

Den lilla stugan **Rosenfors** ligger i backen ovanför bäcken som kallades **Rändeln**. På andra sidan bäcken är den lilla ladugården markerad i landsvägskanten. Där fanns en eller två kor och en gris. Berghällen i vägkröken kallades **Smeberget**. Här lekte Greta och Fanny och i deras fantasi blev kottar och stenar till kor, grisar och mycket annat.

Deras närmaste grannar var familjen Andersson, ”**Grannas**” som man sa, med lekkamraterna Anny och Aina. I slänten nedanför deras hus, ned mot Rändeln, fanns källan där man med hinkar hämtade dricksvattnet. I **Grannas hage** fanns en pump där man tog vatten till djuren.

Uppe vid **Kvarnäng**(en) fanns flera lekkamrater. Ibland var de ända uppe vid Ängsätter. Strax där bortom bodde familjen Vallin med två flickor som var skolkamrater. Några av bröderna var vuxna och arbetade i Stockholm. En av dem hade en kamera och tog första fotot av Greta och Fanny.

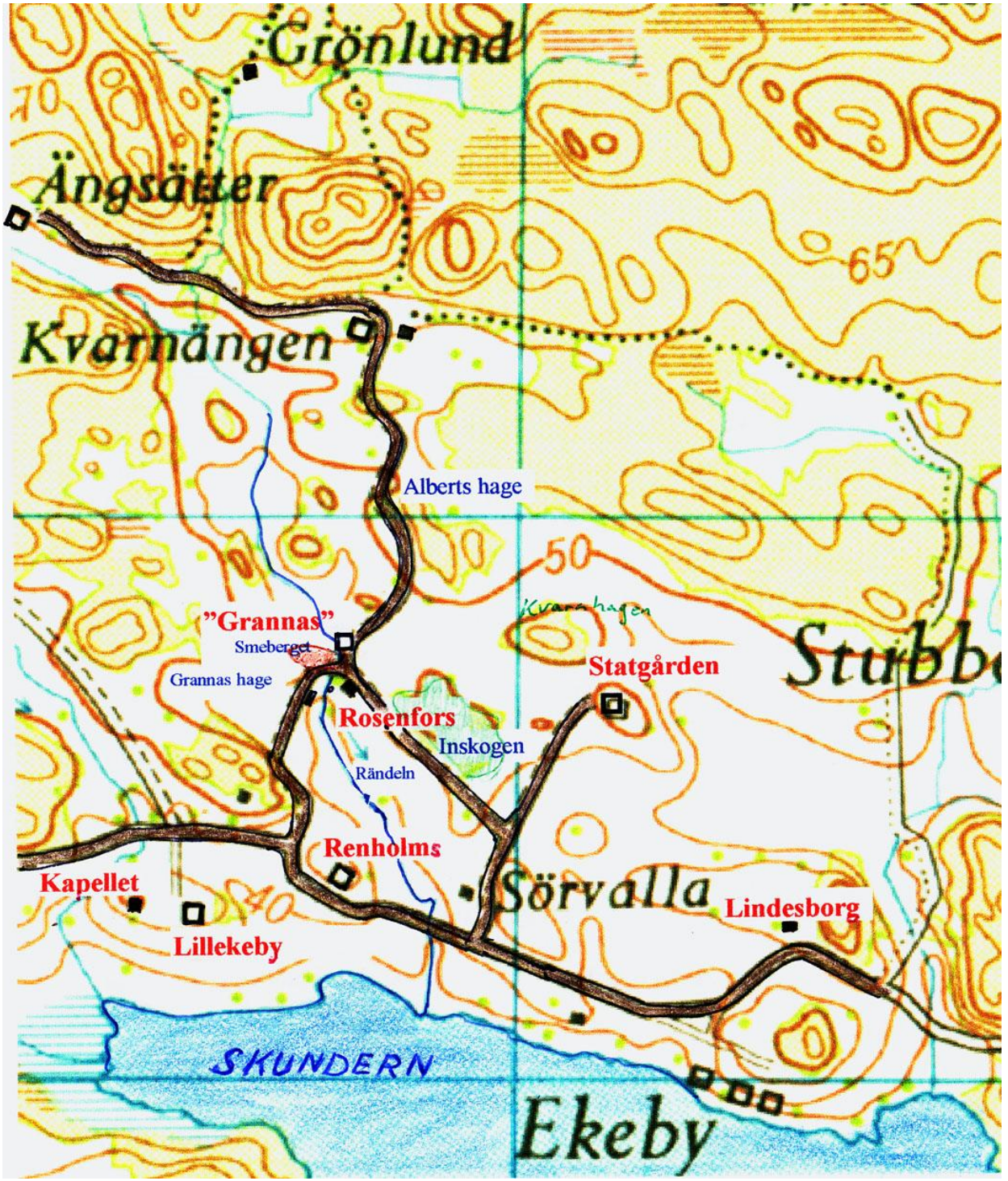

Utanför **Renholms** satt en brevlåda. När någon hämtade tidningen där lade de in den i köket i Rosenfors och sedan kom folk från stugorna uppe i skogen och hämtade inne hos Lydia.

Vid **Lillekeby** fanns ett frikyrkokapell. Det hände att pappa Magnus vandrade dit på julotta med flickorna vid handen. När Greta just slutat skolan byggde man om ladugården vid Lillekeby. Pappa Magnus hjälpte till där och samtidigt fick Greta ett av sina första arbeten utanför hemmet. Hon passade barnen på gården.

När Greta på hösten gick i skolköket fick hon gå bort till Lindesborg.

Två dagar i veckan gick hon och ”läste för prästen” i församlingshemmet nere vid Dunkers kyrka. För att komma dit fick Greta traska landsvägen bort mot Mölntorp och förbi den stora gården Röl där hennes storebror Mauritz arbetade och vidare till kyrkan vid sjön Dunkern, – 8 km dit, lika långt hem igen, - någon cykel hade hon inte.

Greta berättar om sin skolväg i klasserna 1-6 åren, 1923-1929

Ibland fick ”skräddarns flickor” var med på kalas inne hos ”Grannas”. Det var riktiga bondkalas. Här på fotot sitter Greta och Fanny med långa hårflätor längst fram till höger. Greta med mörkt hår allra längst åt höger. Lilla Aina sitter i farfar Anders Petters knä. Året är 1922 och Greta ska fylla 7.

1 Erik, 2 Maja, 3 Vendla i Kvarnäng med Valborg i knät, 4 Klara, farmor i huset.

Pojkarna Wallins mor Agnes

Mor Lydia och ”Bror Ost ” med sin speceribil.

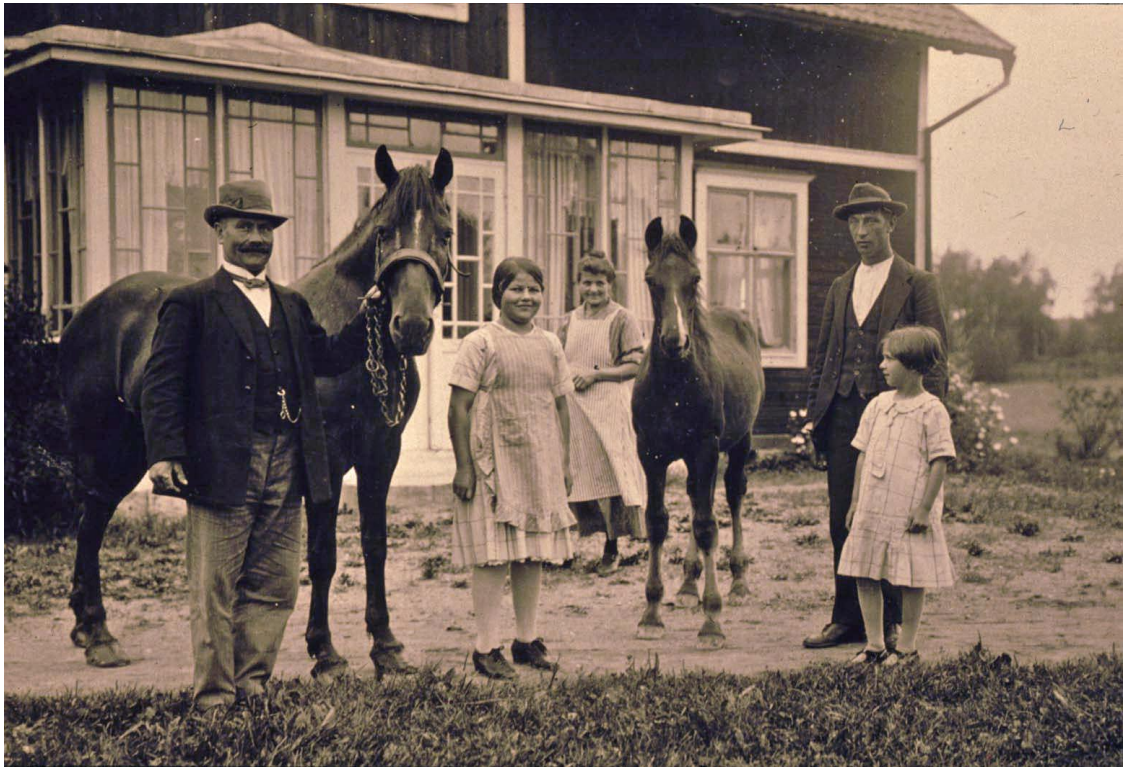

Tant Ida i Ängsäter

Några av människorna i bygden runt Gretas barndomshem

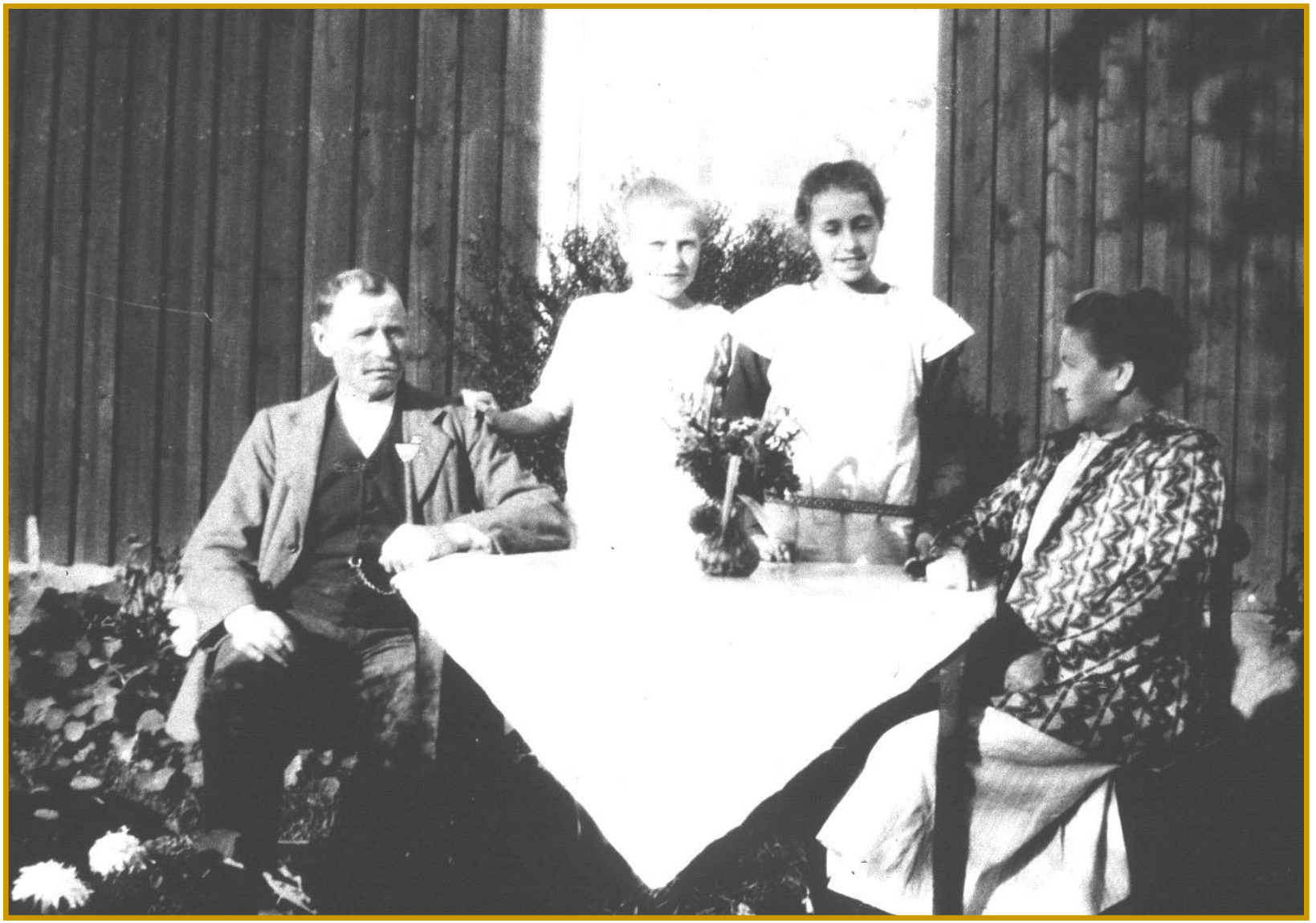
Lekkamraterna Aina och Annie i granngården

”Grannas”. Erik Andersson visar stolt upp sina hästar. Med på bilden är också lekkamraterna Annie och Aina, deras mor Maja och drängen Einar från Ängsäter.

Morfar Lundblad dog när Greta var 5 år.

Greta växer upp och blir tonåring. Här tillsammans med syster Fanny och pappa Magnus och mamma Lydia vid trädgårdsbordet utanför Rosenfors..

1930 går Greta i skolköket vid Lindesborg i Ekeby och samtidigt går hon två gånger i veckan och läser i församlingshemmet invid kyrkan i Dunker, - 8 kilometers promenad dit och lika långt hem igen. Hon konfirmeras försommaren 1930.

Greta flyttade 1930 till Stockholm. Hon tog tjänst som hembiträde hos familjen Landberg. Det var faster Matilda som hjälpte sin brors döttrar till arbete i storstaden. Hon arbetade själv på Blindinstitutet.

Här på bilden är Greta tillsammans med familjen hemma i Rosenfors. Alla är högtidsklädda. Intill mor Lydia står Asta, en liten blind stockholmsflicka, som fick vistas en sommar hos dem ute på landet. Det var faster Matilda som hjälpt henne från Stockholm för en liten tid. Hon hade hjärntumör och plågades av huvudvärk. Asta blev inte så mycket äldre.

Stående: Fanny, Edit, Anna, Mauritz och Greta.

Sittande: Pappa Magnus och mamma Lydia med den blinda Asta mellan sig.

Här är ännu en bild från ett kalas inne i granngården hos familjen Andersson. Greta och Fanny sitter i gräset till vänster. Mor Lydia står i näst bakre raden och pappa Magnus står i mitten längst bak. (ca 1935)

Några namn: 1 Einar i Ängsäter, 2 Maja i Ängsäter (syster till Einar), 3 Anna (maka till Mauritz), 4 Mor Lydia, 5 Tea (hon sydde i Malmköping Gretas svarta brudklänning), 6 Far Magnus, 7 Erik Andersson i granngården med hustrun (8) Maja Andersson, 9 Erik, 10 Albertina fr Lillekeby, 11 Ida i Ängsäter.

Greta började arbeta som hembiträde, eller piga som det hette på den tiden, hos familjen Landberg. Där fick hon lära sig en del ”finare stockholmsmanér”. Hon skulle t.ex. alltid ha ett litet vitt förkläde på när söndagsmiddagarna serverades i familjen.

Det var faster Matilda som hjälpte brorsdöttrarna till arbete i storstaden. Edit var redan där och lillasyster Fanny kom något år senare. Vi ser dem alla här på bilderna. Edit fick ta ett visst ansvar för att hjälpa de yngre systrarna tillrätta. – Många gånger hade de nog rätt roligt tillsammans på den lilla lediga tid som fanns.

Lön och arbetstider var helt annorlunda på 30-talet. Greta fick stå på pass såväl vardagar som helger, – för 25-30 kronor i månaden. Efter söndagsmiddagarna fick hon några timmar ledigt.

När hon sedan flyttade till familjen Barbanells, som fick ekonomiska bekymmer, hände det att lönen helt uteblev.

Våren 1934 fram till julhelgen 1936 arbetade Greta som barnflicka hos familjen Ljungström. Där blev hon bekant med Ivar, storebror till sin matmor Ewa-Maja.

Greta, faster Matilda, Edit

Tre systrar i Stockholm på 30-talet: Greta, Fanny, Edit

Vem får här nöjet att hålla om flickorna? – Greta & Fanny

Fanny, Greta, Edit

På somrarna hälsade familjen Ljungström på hos mormor och morfar i Sandvik i Mjölby. Greta blev god vän med lillasyster Gertrud (Tette), och lärde känna hennes tre bröder och de anställda pigorna och drängarna på gården. Det var roliga dagar.

Här sitter Tette på ”kuskbocken” bakom bror Gösta, som kört hem från torghandeln i Mjölby. Det är sommaren 1936. Greta är barnflicka för Göran och Agneta Ljungström. Sonja längst bak på kärran är piga i köket hos mormor Anna.

Greta, Gertrud (Tette), pigan Ingeborg och Göran Ljungström framför den blommande verandan, Sandvik, Mjölby

Greta berättar om hur det var när hon kom till Sandvik första gången, 1934

På sensommaren 1936 svarade Greta ”ja” på Ivars uppvaktningar. De köpte förlovningsringar i Stockholm och satte dem på varandras fingrar Emildagen den 14/11.

De vigdes på Ivardagen den 31/1 1937 i vigselkapellet i St. Görans kyrka vid Fridhemsplan i Stockholm.

Ivars syster Ewa-Maja ordnade i lägenheten på Stagneliusvägen en liten middag för brudparet och deras föräldrar.

När brudparet, med tåget någon dag senare kom till Sandvik i Mjölby, hälsades de välkomna till kammaren på övervåningen av kulörta lyktor. Här skulle de unga bo och bilda familj de närmaste tre åren.

Det dröjde inte många månader förrän man kunde höra de första babyskriken i kammaren. Arne kom till världen Annandag pingst, den 17 maj 1937.

Ja, nog hade han en vacker mor, den lille parveln!

Far Ivar ser inte missbelåten ut. Han kanske rent av är lite stolt (både över sin vackra fru och sin lille pojke).

Och sommaren 1938 börjar Arne ge sig ut i världen med vingliga, bredbenta steg.

”Litet bo jag sätta vill”, sjunger man i visan. Greta var nu trädgårdsmästarhustru och Ivar och hon fick som nygifta tränga in sig i kammaren på övervåningen i Sandvik. Det var inte utsikten åt växthusen de hade genom fönstret, utan ned mot fruktträdgården åt motsatt håll.

Det var ett stort hushåll: Svärfar Emil, svärmor Anna, Ivar och Greta, Ivars yngste bror Emil, tonåriga lillasyster Gertrud, en piga och två eller tre drängar. Drängarna bodde i drängstugan, men de fick mat i stora köket. Så det var ett stort matlag. Ca 10 personer. På gården bodde också bror Gösta, även han nygift, med sin fru Laura. Det blev så småningom en stor skara kusiner på gården som växte upp tillsammans, - nästan som syskon.

Emil och Anna på Sandvik med barn och barnbarn. Övre bilden är troligen från 1938. Det är nog Ullabritt som Gösta håller i famnen. – Nedre bilden från ca 1941. Barnen är nog fr.v. Gunnar, Harriet och Arne.

Emil var redan morfar, nu är han också farfar.

Mamma Greta med ”Bubben Arne” i barnvagnen.

Greta tog med Ivar hem till Rosenfors och visade upp sin Arne. Magnus och Lydia hade därmed fått sitt första barnbarn och blivit morfar och mormor. /1938/

Strax före midsommar 1939 fick Ivar och Greta en liten pojke till (19/6). De döpte honom till **Gunnar**. L´a Dunse blev mammas smeknamn på honom.

Det är roligt att plaska i pappas vattenkannor. Föga anade Gunnar då hur mycket han skulle få blaska med vatten i handelsträdgården, som han en dag skulle överta.

”Rädd för räven”? Eller vad får fart på benen här?

Greta och svägerskan Laura, båda nygifta med småbarn, vrider vatten ur tvätten. Det blev mycket att tvätta med småbarn i familjerna. I bakgrunden ser vi Habblarp. Året är 1938. Tvättstugan var förmodligen ännu inte byggd. I barnvagnen ligger Arne.

Farfar Emil köpte ett litet halvfärdigt hus uppe i backen. Det byggdes klart sommaren 1940. Här målas det av Ivar och Gösta. Huset kallades Fredhäll.

Det blev trångt för familjen i den lilla kammaren på övervåningen i Sandvik, och snart skulle det bli tillökning.

Ivar och Greta flyttade in i Fredhäll på sensommaren 1940. Några veckor senare utökades familjen med en liten flicka. Den 25 september kom Harriet till världen. - En flicka som alltid hade nära till skratt.

Harriet har på bilden blivit 3-4 år. Fotot är taget på gräsmattan utanför Fredhäll.

Ungefär så här kan vi minnas att Fredhäll såg ut på 40-talet. Där fanns förutom ett kök två små rum, en liten alkov och nere i källaren en tvättstuga. Förutom en liten smal trappa innanför ytterdörren ned till källaren, fanns på gaveln en cementtrappa ned till tvättstugan. Här bodde Ivar och Greta 1940-1947. Några av vintrarna var ovanligt stränga. Det gick åt mycket ved i den lilla pannan bredvid vedspisen i köket. Badrum med dusch fanns naturligtvis inte. Inte heller kylskåp. Till det lilla uthuset gick man när man behövde gå på dass.

En av grannarna, gubben Ekblad, slog med lie gräsmattorna, såväl i Fredhäll som nere i Sandvik. Alfred Karlström som vi köpte mjölk av mitt emot på andra sidan landsvägen fick tuberkulos. Det var kanske han som smittade Greta. Barnen hade de vanliga barnsjukdomarna, i varje fall minns jag kikhostan, då vi hostade tills vi hängde över ”slasket”. Arne låg ett tag nedbäddad, feberhet och röd av mässling. Vårtor bekämpades med saltvatten som fanns i en äggkopp i skafferiet och naturligtvis matades vi barn dagligen med fiskleverolja. Mamma Greta blev en dag plötsligt sjuk i gulsot. Arne fick springa ned till trädgården och hämta hem pappa. Andra grannar var Ester Staf, vars flickor tjyvade pengar ur en byrålåda. Pelle-Amris hade jobbat i Nordamerika några år. Han lyssnade på radion på ett spännande sätt, med hörlurar kopplade till en kristallmottagare. Hans fru, tant Agnes, var snäll tyckte vi barn och ibland gick vi in till henne och satt och lekte i henes kök.

Fredhällfamiljen en solig söndag 1942. De har vandrat ut till en skogsbacke i närheten. Är det kanske i Kalle i Skogsviks hage? Mamma har dukat upp i gräset med jordgubbsaft ur en vichyvattensflaska, bullar och någon kaka. Till sig och Ivar finns kaffe i en termos.

Ute i Europa rasar Andra Världskriget. I Sverige rådde brist på det mesta. Kaffet i termosen är kanske köpt på ransoneringskort.

Foto: Ivar Holmer

Maj/juni 1942. Smörbollarna blommar. Ivar med sina tre små. Ivars mor dog strax före jul, därför ett sorgband på kavajslaget.

Foto: Greta Holmer

Under natten den 25 april 1943 vaknade Arne upp av att en liten baby skrek i rummet intill. På morgonen fick han veta att mamma fött en lillasyster Margareta. Här luftas hon i barnvagnen ute i trädgården av mamma, storebror och storasyster Harriet.

Det blev lite väl mycket för Greta i Fredhäll med den ena babyn efter den andra. Mormor hjälper till och Gunnar får vara i Rosenfors en sommar.

Foton: Ivar Holmer

Troligen togs den här familjebilden 1945. Ivar är 38 år, Greta 30, Arne 8, Gunnar 6, Harriet 5 och Margareta 2 år. Året därpå skulle Tina komma.

Arne och Gunnar på en sten i Kalles hage.
Ännu är Gunnar guldlockig.

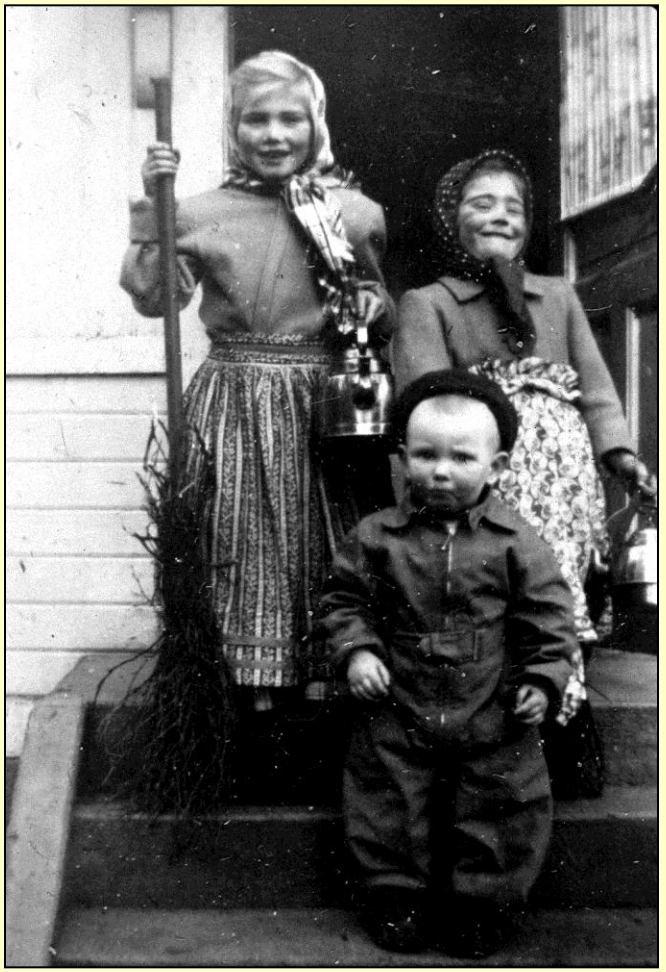

Två finklädda små herrar. Nu har Gunnars gula lockar fallit för saxen och märkligt nog har han sedan dess varit mörkhårig.

Sommaren 1944 lämnar familjen Fredhäll. De byter bostad med farfar Emil. Han bosätter sig i Fredhäll och Ivar och Greta med de fyra barnen får behövligt utrymme nere i Sandvik. Ett utrymme som snart fylls på med en liten Kristina (Tina) den 9 september 1946.

Greta med sina fem ungar på källan våren 1947

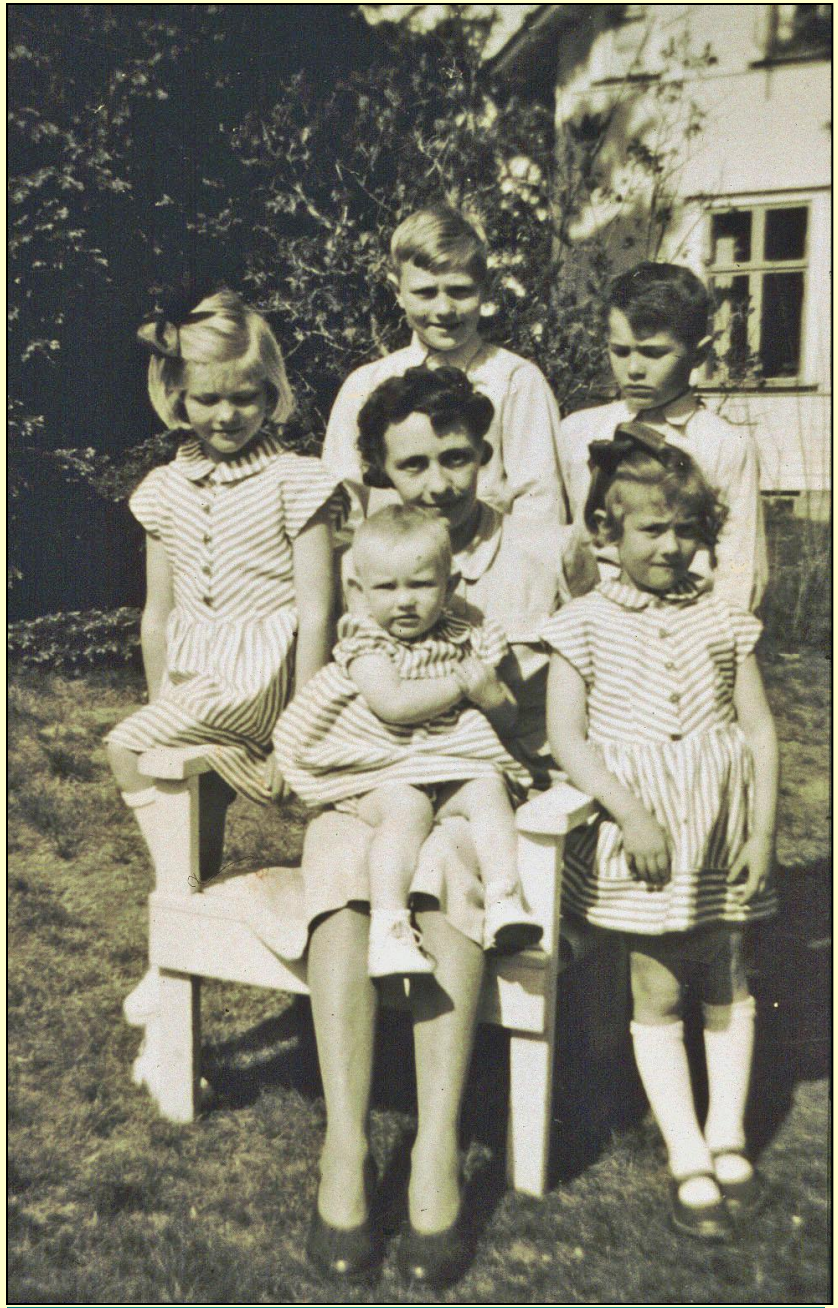

Harriet och Margareta är påskgummor. Lilla Tina får vara med på ett hörn.

Årstiderna växlade. Kalla vintrar med snö och skidföre, varma somrar med bad i Svartån. Under 40-talet, då man bodde i Fredhäll, var det några extremt kalla och snörika månader.

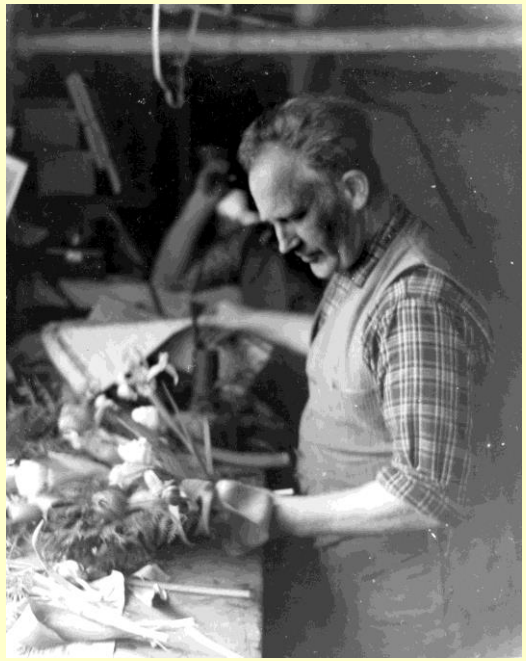
Ännu fanns inget badrum med vattenklosett inne i huset. Man fick gå till utedasset vid behov. Kakelugnarna var sedan länge bortrivna och centralvärmen kom från en vedpanna i köket. Vedspisen byttes mot en elspis och en eluppvärmd vattenbehållare underlättade livet i huset. Lite senare kom ett kylskåp som komplement till det stora skafferiet.

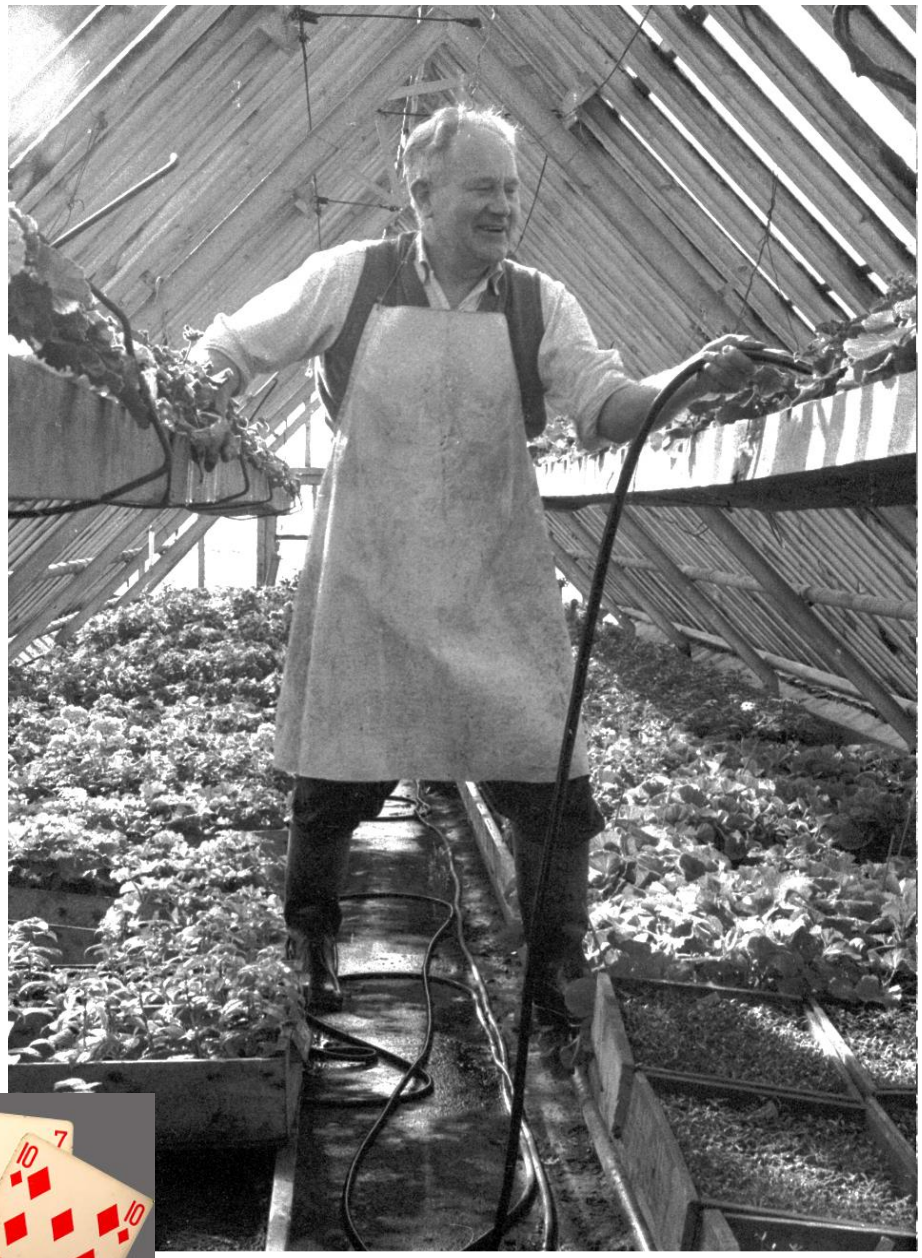

Mamma Greta har samlat sina fem omkring sig och Ivar förevigar sin familj.
Sommaren 1947

En trädgårdsmästare i ett eget företag är nästan aldrig ledig. Skötseln av levande kulturer kräver passning på söndagar och helger likaväl som på vardagar. Ivar kände stort ansvar för det han kände var hans uppgift. Säkert kände han odlar-glädje. Lika säkert är nog att Greta många gånger ville ha honom hos sig och barnen när han envist arbetade vidare långa dagar ute i växthus och drivbänkar.

Ivar berättar om hur han spådde i kort om sin framtid med Greta, *20 februari 1975*

Åren gick under 40-talet. Barnen växte till sig. Varma sköna sommardagar kunde man bada i ett badkar på gräsmattan. – Harriet, Arne och Margareta svalkar sig.

Här är ”tuffa gänget”. Gunnar och Arne tillsammans med de stora kusinerna på gården, Ullabritt och Bo.

Foto: Emil Holmer

Arne började skolan 1944, Gunnar ett par år senare. Där lärde de sig mycket som var roligt, bl.a. att spela kula och luffarschack.

Foton: Greta Holmer

Annandag pingst, 10 juni 1957.

Ivar äger nu en bil och har körkort. Även Arne har körkort och Gunnar fyller snart 18 och ska börja på körskola.

Familjen har gjort en utflykt i det sommarfagra östgötska landskapet. Någonstans bortåt Gammalkil var berghällarna fyllda av mandelblom och det kunde flickorna inte motstå. Arne riggade upp sin Voigtländer 6 x 6–bälgkamera på stativet och tog fotot med självutlösaren.

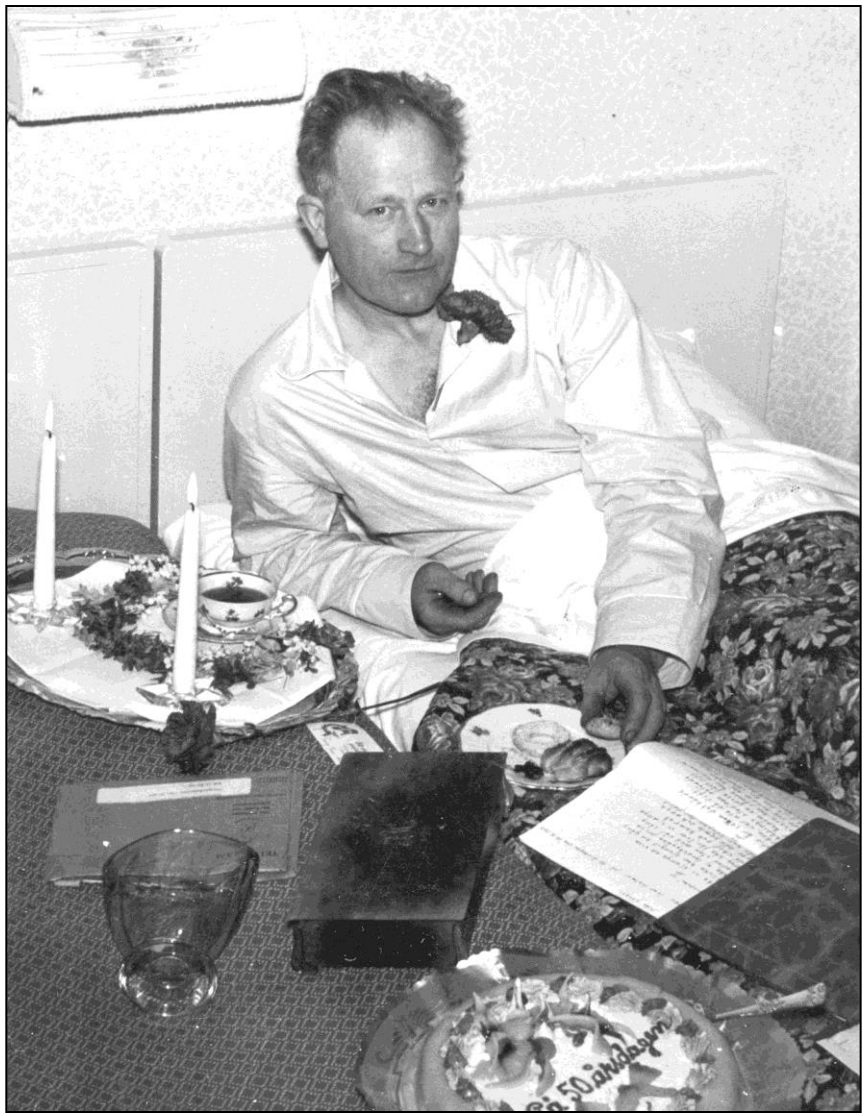

Barnen växer till och blir giftasvuxna. Harriet står här bredvid sin make Anders Edgren och Arne bredvid sin Inger. Hela familjen är festklädd på väg till kusinerna Ullabritts och Bos bröllop. *23/3 1964*

Ivar fyller 50 år

På morgonen kaffe och tårta på sängen. Levande ljus och blommor på brickan. En röd nejlika fäst på rena nystrukna nattskjortan. Presenter och telegram. ”Ja må han leva”, hurrarop och tal.

Ordentligt firad på mångahanda sätt tar vi efter ett par dagar den här bilden på pappa Ivar. Han sitter i salen framför öppna spisen med en fet cigarr i handen omgiven av blommor och presenter.

Det bjöds in till stor fest på Forss festvåning i Mjölby. Släktingar, vänner och bekanta samlades. – Det hölls tal. Även av Ivar. Greta ser lite stolt ut. Det har hon anledning till. Ivar kunde formulera sig, elegant och trevligt.

Inbjudes härmed till

middag

å Bröderna Forss festvåning, Mjölby,

lördagen den 18 maj 1957 kl. 18.00.

Gör oss den glädjen att komma!

Greta och Ivar Holmer.

Klädsel: Kavaj.
O.s.a. före 15 maj.

1962. Gunnar deltar i arbetet i trädgården. Calceolarier tas från cementbänkarna in till värmen i växthusen. - Julgrupper plockas fram.

Barnen börjar flyga ur huset. Arne studerar i Uppsala, Harriet har gift sig och bor i Stockholm. Margareta och Tina bor ännu hemma. Tina går på gymnasiet i Motala.

En nyhet i huset är TVn som man samlas omkring på kvällarna. (28/12 1962)

Även Greta tar körkort

Foton: 1962-08-20

… och har varit i sta´n och handlat

1965-07-15

Kanastakväll med grannarna Tyko och Maja.

Ibland slår turen till, och då blir Greta så här glad !

28 december 1962

Augusti 1965
Fanny och Rune hälsar på en sommardag. Kaffe, gräddtårta och småprat i trädgården. Kanske herrarna också smakade på något annat gott. Ivar och Rune trivdes tillsammans, - för att inte tala om systrarna. De var de allra bästa vänner livet igenom.

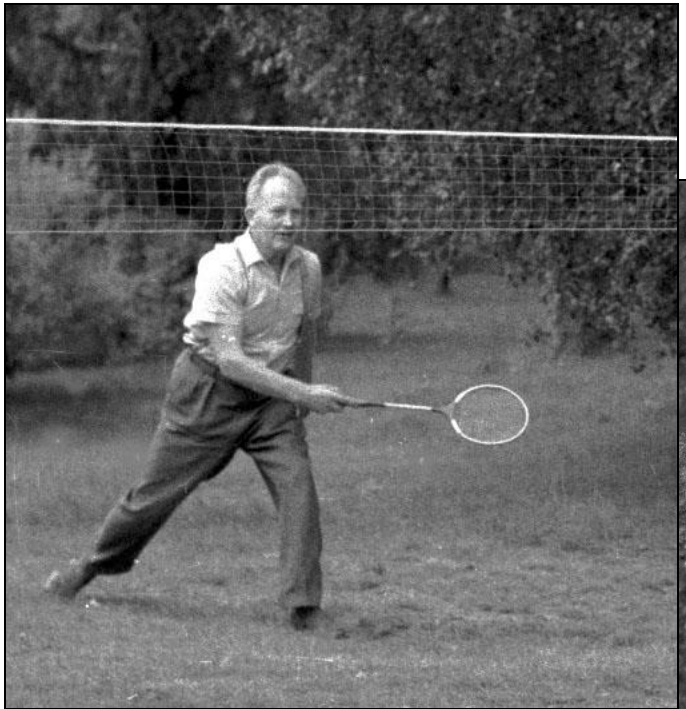

Badminton på gräsplanen nedanför huset. Ivar var duktig. Det var inte lätt att vinna mot honom. Han var snabb, långt upp i åren, och hade visst bollsinne. Här 58-årig spelar han mot Staffan Nyström. Med hängslena på och sandaler på fötterna, men kavajen hade åkt av.

Augusti 1965

Brevet från Harriet som berättar att Greta har blivit mormor, 21 augusti 1962

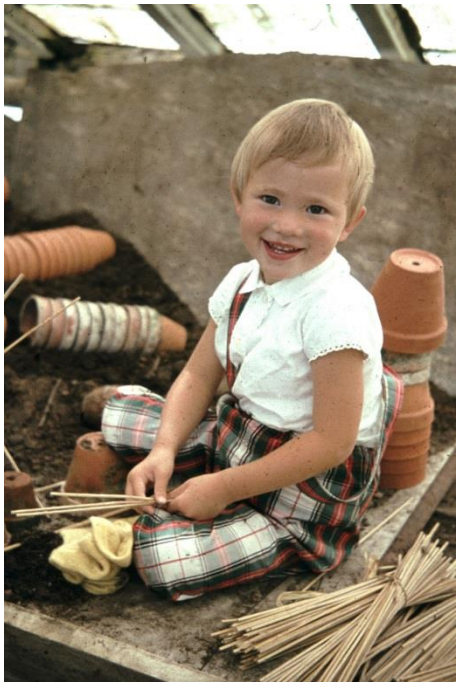

Och här kommer de unga föräldrarna med Gunlög i barnvagnen. De är på väg till midsommarfirande vid Maja och Tykos stuga uppe i tallskogen.
Mjölby, juni 1963

Barnbarn börjar komma

Först på plan är **Gunlög**, 19/8 1962. Här tittar hon på när morfar planterar.

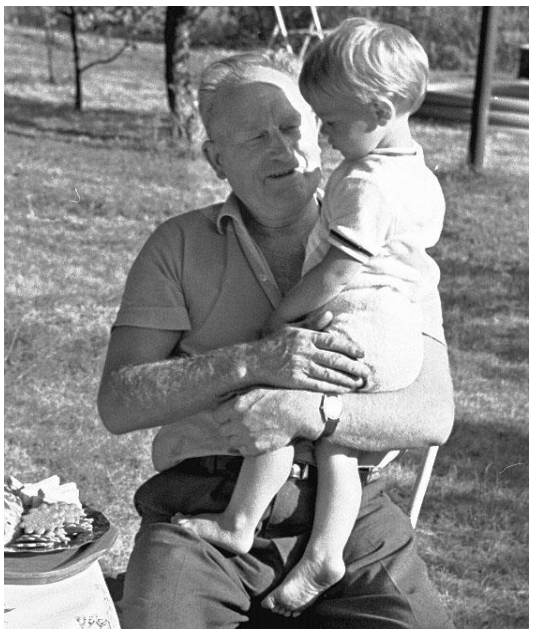

Harriet och hennes Anders (Rudy) ordnade en lillebror till Gunlög. En liten **Simon**. Han kom den 28 augusti 1964.

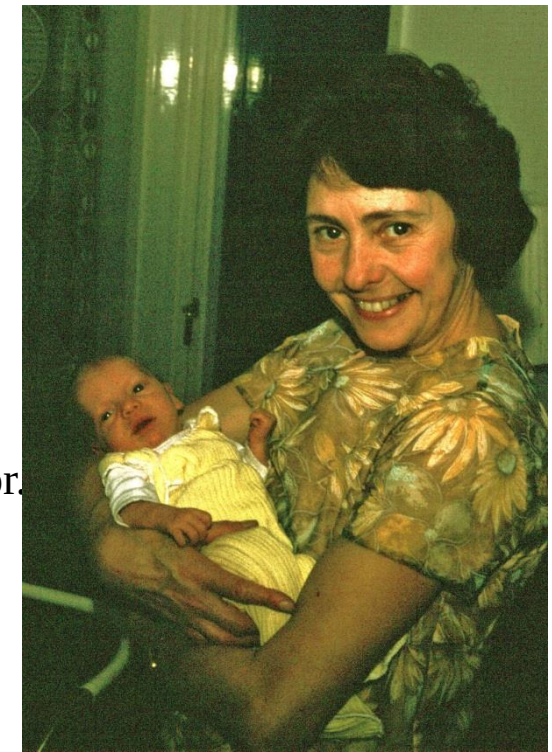

Därefter föddes Margarethas **Lennart**, den 15/12 1966, och …

… två månader senare kom **Ingela** till världen, 22/2 1967. Ivar och Greta kunde nu också kalla sig farfar och farmor.

Midsommarfirande i Mjölby 1963. **Ivar binder majstången uppe hos Maja och Tyko i skogen och Greta bär fram blommor.**

Midsommarafton i Sandvik. Farfar / morfar Ivar får hjälp att binda midsommarstången av Ingela och Sara. *26/6 1971*

Lennart och Ingela plockar blåbär i Lärketorpskogen, 15 juli 1970

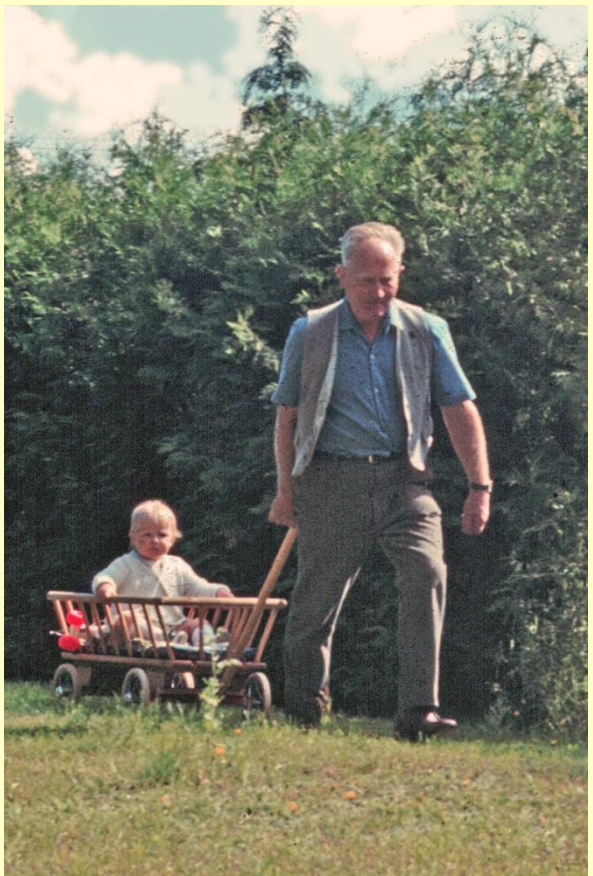

Midsommarfirande

Greta och Ivar omgivna av barnbarn, Midsommarafton 1972.

Ingela, Sara och Anders bär fram blommor som Gunnar och Arne binder in i midsommarstången. Morfar Ivar drar Sara i en kärra.

Greta och Ivar får många barnbarn

Åtta glada barnbarn samlade i Sandvik, Mjölby, den 3 augusti 1974. Främre raden: Emeli, Maria, Ingela, Sara och Lennart. Bakre raden: Anders, Simon och Gunlög.

Uppe t.h. Anders, Sara och Greta.

Nere t.h. Maria, Lennart, Anders, Sara

Ivar går bort

På våren 1974 började Ivar känna att något var fel inne i honom. Han anade tidigt det värsta. Läkarna öppnade och såg efter. Sedan sydde de ihop utan åtgärd. Han fick beskedet om obotlig cancer i bukspottkörteln.

Ett år senare 3 maj 1975 somnade Ivar in på lasarettet i Linköping, - i den stad han 68 år tidigare föddes.

Ivar förärades av släkt och vänner en överväldigande rik och vacker blomstergärd vid begravningen på Mjölby kyrkogård

Syskonmöten (1)

Greta och Mauritz hälsar på i Fannys sommarstuga, juli 1976

Greta och Mauritz vid Rademaschersmedjorna i Eskilstuna, 17/7 1976

Vid Dunkers kyrka. Här konfirmerades en gång i unga år både Mauritz och Greta. Till vänster i sluttningen har deras föräldrar sin sista viloplats.

Syskonmöten (2)

Två som tyckte mycket om varandra, Greta & Fanny

Bilder: som barn i Dunker socken ca 1920, som unga i Stockholm på 1930-talet, kärt möte i Sandvik i Mjölby 30/7 1991, Fanny på vårdhem i Flen 20/8 2000.

Syskonmöten (3)

Gunnar skjutsade upp mor Greta och moster Edit till Pålsboda. Där plockade vi blåbär vid Tarsta fornborg. Det blev åtskilliga liter på några timmar. Hunden Pricken var ett kärt sällskap för Edit.
31 juli 1986

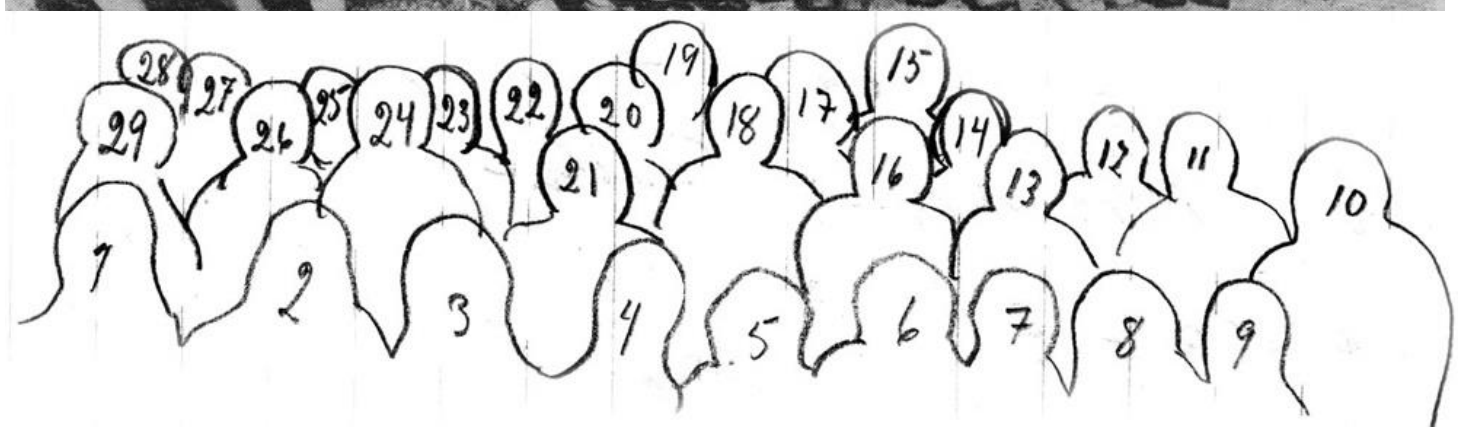

Gretas skolkamrater träffades åter efter 50 år, - 1979. (Greta var dock inte med vid träffen)

Bråhovdaelever träffades på nytt efter ett halvsekel

Fanny

1 Margit Backlund (Borås)
2 Mary Fredriksson-Lund
3 Anny Andersson
4 Hanna Åberg-Lindblom
5 Linnea Vallin-Eriksson (Eskilstuna)
6 Britta Karlsson-Lund (Farsta)
7 Fanny Eriksson-Nyström
8 Karl Gunnar Karlsson (Nyköping)
9 Marianne Pettersson-Karlsson (Mälby)
10 Ella Johansson-Stav (Järna)
11 Ivar Andersson (Groptorp)
12 Folke Pettersson
13 Olle Karlsson (Eskilstuna)
14 Gösta Fredriksson (Eskilstuna)
15 Åke Karlsson
16 Ingrid Eriksson (Oxelösund)
17 Linnea Pettersson-Larsson
18 Artur Bouvin (Dunker)
19 Sven Karlsson (Nyköping)
20 Margit Pettersson-Karlsson (Flen)
21 Ingrid Pettersson (M-köping)
22 Einar (vid ”Smens”)
23 Elin Pettersson-Karlsson-(Ärla)
24 Iris Hultgren-Skans (Malmköping)
25 Anna-Lisa Pettersson- ? (Flasbro)
26 Siri Larsson- ?
27 Ragnar Johansson i Svenstorp
28 Ture i Smedby
29 Iris Larsson- ? (utanför Eskilstuna)

Kräftor & kräftskiva

Gunnar visar upp nyfångade kräftor från Svartån

….. då var det roligt, - gott - och trevligt

Här är det kalas på de röda läckerheterna.

Peter, Greta och Gunnar, 11/10 1997

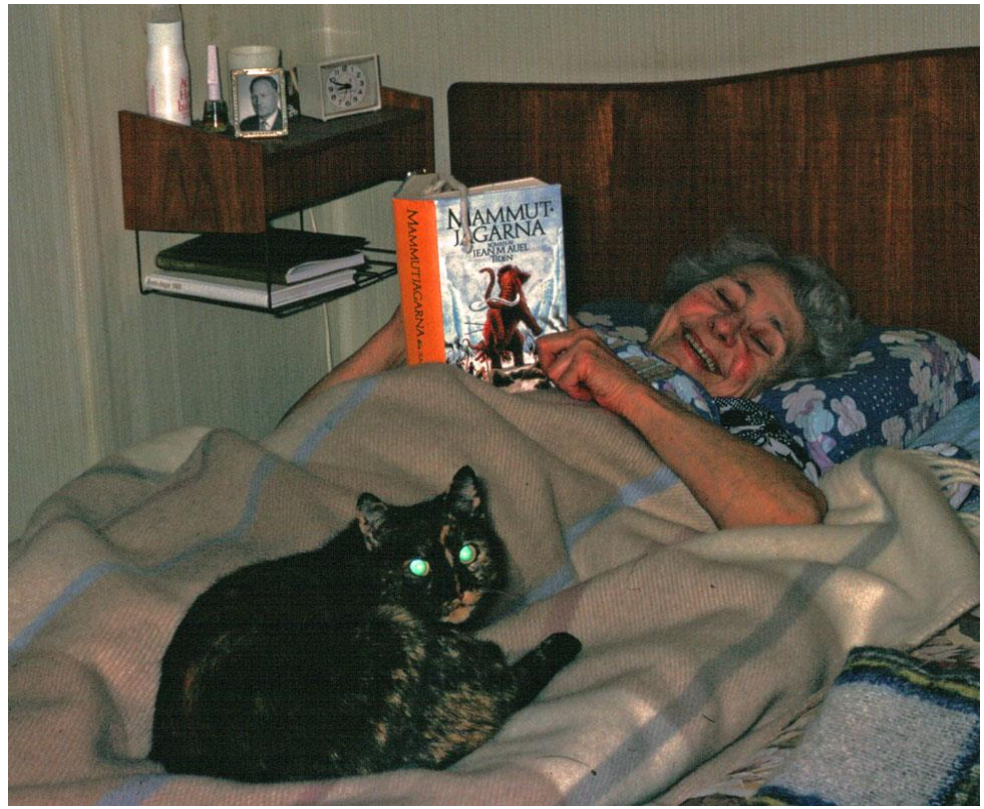
Anders och Ingela

Greta har haft många katter och de har alla gillat sin snälla matte. Här är det halvangoran Tips som blir kliad. Han hade stamtavla och hette egentligen Totte af Menlo. Ewa-Maja gav bort honom till Greta.

Andra katter som passerat revy under åren är Rödluvan, Palesandra och Grålle. Ofta har det varit vildkatter som matats in och tytt sig till Greta. - *”Det bästa mor hade satte hon på bordet” är ett gammalt talesätt. Kan det vara katten? Till och med på julbordet?*

Palesandra sover gott varje natt i mattes säng, 26/3 1987

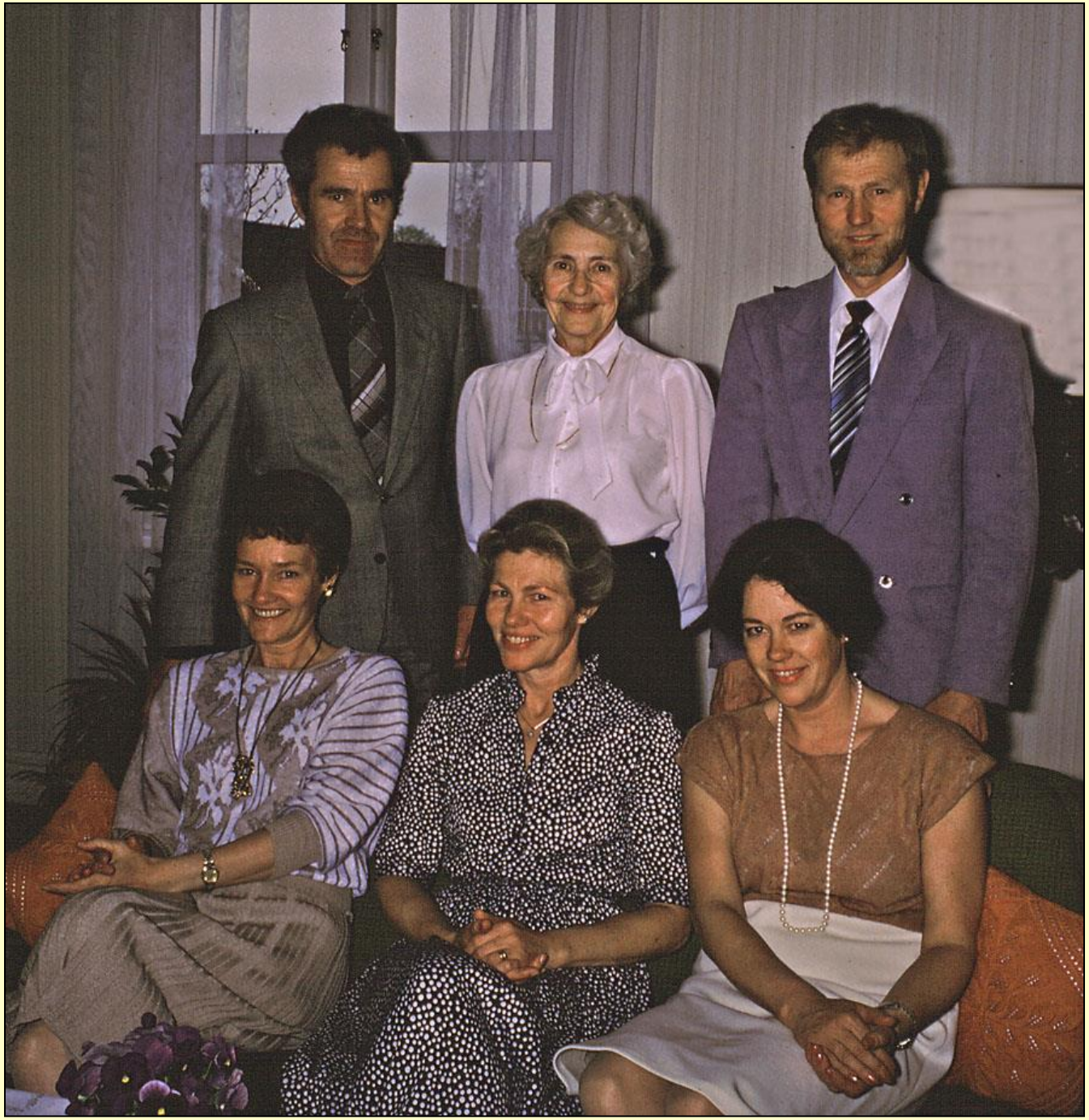
Greta matar katten

Den 20 maj 1984 träffades syskonskaran i Trollhättan för att fira Marias konfirmation

Arnes 50-årsdag firas i Sandvik den 17 maj 1987.
Mor Greta omgiven av sina fem barn.

Åtta kusiner – och den nionde på ett foto. Sandvik 17/5 1987

Det är Lennart som får hänga med på ett foto. Alla skrattar glatt för Anders välter omkull en lampa.

Margaretha ordnade 50-årsbjudning i Trollhättan. Här sjunger mamma Greta och syskonen en hyllningssång. *11/4 1993*

Barnbarnen växer upp. Här saknas Gunlög, men en liten mörkhårig Sofia har tagits upp i gemenskapen. Bilden är tagen i Trollhättan vid Margarethas 50-årsfirande den 11/4 1993.

Tina ordnade en ”försenad 50-årsfest” för släkt och vänner

Per Olov passar på att dansa med svärmor Greta

9/8 1997

Arnes 60-årsdag i Pålsboda. *17 maj 1997*

Arne, Gunnar, mamma Greta, Harriet, Margaretha, Tina

Fyra generationer. Nu kommer barnbarnsbarnen. Greta har blivit **Gammelfarmor**

Ingela, Julia, Greta, Arne, 19 juni 1999

Flera barnbarnsbarn

Först i raden kom Julia, 16/1 1997. En flicka som tyckte mycket om att leka med dockor.

Ingela och Peter såg till att Julia fick en lillebror Erik den 27/7 2000. Han gillar att banka med hammare, eller som här busa med vattenpistol.

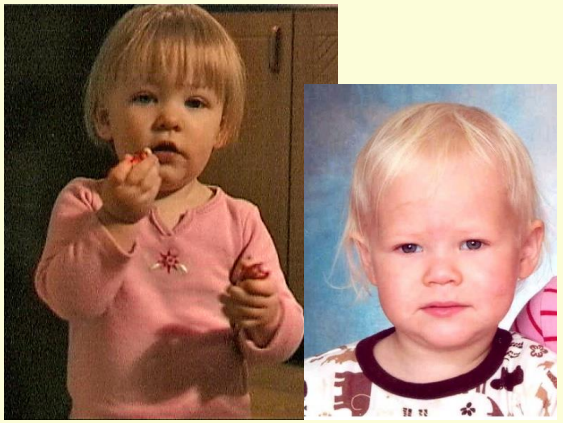

I Vänersborg såg Lennart och Jenny till att det blev två nya medborgare, Olivia den 4/5 1997 och Gustav den 9/6 1999

Simon och Birgitta ordnade kvickt en Anders och en Anna. De kom den 8/9 1998, respektive 31/3 2001

Sara och Marcus fick en liten Lova 23/9 2003 och en pojke den 6/3 2006. Han döptes till Noel.

I Åkersberga har Emeli och Stefan blivit föräldrar till en David. Han kom den 26/7 2003. Här är han i gammelmormors famn.

… och i Mariestad har Sofia fått två små goa ungar, Ella och Lova, den 25/7 2001 resp. 1/6 2003.

Gunnars 60-årsdag firades av släkten vid Isabergs fritidsby. *19 juni 1999*

Stående fr.vänster: Peter Andersson, Anders Holmer, Peter Gren, Inger, Sofia, Per-Olov, Gunnar, Simon med sin lilla Anders, Birgitta, Gunlög, Harriet, Anders (Gunlögs pojkvän), Emeli, Mattias, Sara, Greta, Arne.
Sittande fr.v: Tina, Margaretha, Ingela med Julia, Emelis pojkvän Johan. **Bakom kameran** är Sture Jeppsson

Arbete i trädgården

Sedan Greta blev ensam och Gunnar övertog handelsträdgården hjälpte hon ofta till i växthusen. Det är svårt att förstå hur hon orkade med allt: sköta hushållet, laga mat (fem måltider/dag), diska, tvätta, städa, handla på ICA, - och dessutom arbeta flera timmar om dagen i växthusen. Fram mot 18-tiden. Och med glädje och gott humör - fortfarande i 85-årsåldern. - **Vilken otrolig energi!**

Greta fyller 85 år den 17 september 2000

Greta fyller 85 år

Gunnar säljer handelsträdgården och han och mamma Greta flyttar upp till Fredhäll i februari 2001. Gunnar börjar genast bygga om och till.

Arne och Inger hälsar på i Fredhäll, 2004-06-25

Gunnar behöver ett bra garage, med arbetsutrymmen och ett litet gästrum. Han tycker att Fredhäll kan göras trivsammare med ett burspråk och en inglasad veranda, och efter tre år ser det ut som på bilden här.
Och inte kan en trädgårdsmästare bara sluta helt plötsligt med odling av växter. Träd, buskar och vackra rabatter spirar snart i varje hörn av den nu utvidgade trädgården.

Greta som oftast varit frisk som en nötkärna råkar ut för en del besvärligheter. Ett trasigt knä opereras (2000), och en höftled byts ut (2002) och 2003 genomgår hon en starroperation. Ännu 90 år gammal får hon dock beröm av optikern för att hon har så friska ögon, även om de krånglar lite på olika sätt. En hörapparat ligger i byrålådan, men hon klarar sig ganska hyggligt utan den. Med ”sin vän”, käppen, njuter hon här i solskenet av den blomsterprakt som Gunnar trollar fram med sina gröna fingrar.

På ålderns höst. Även barnen börjar vara pensionärer. Gunnar och Arne har gott om tid och gör med mor Greta en biltur i skogsbygden i södra Östergötland en solig höstdag 2003.

Lillflickan, Tina, som i juli 2002 ännu har långt kvar till pensionen, hälsar på i Fredhäll och beundrar tillsammans med mor Greta en av Gunnars fina stamfuchsior.

24 juli 2004.
Nog har Fredhäll förändrats. Här sitter Greta och njuter av solskenet vid den inglasade verandan. På bilden nedan ser vi det lilla Fredhäll, med blott två rum och kök, som Greta bodde i med fyra småbarn under 1940-talet. Bilderna är tagna från ungefär samma håll, - men från lite olika avstånd.

Foto:Gunnar Holmer

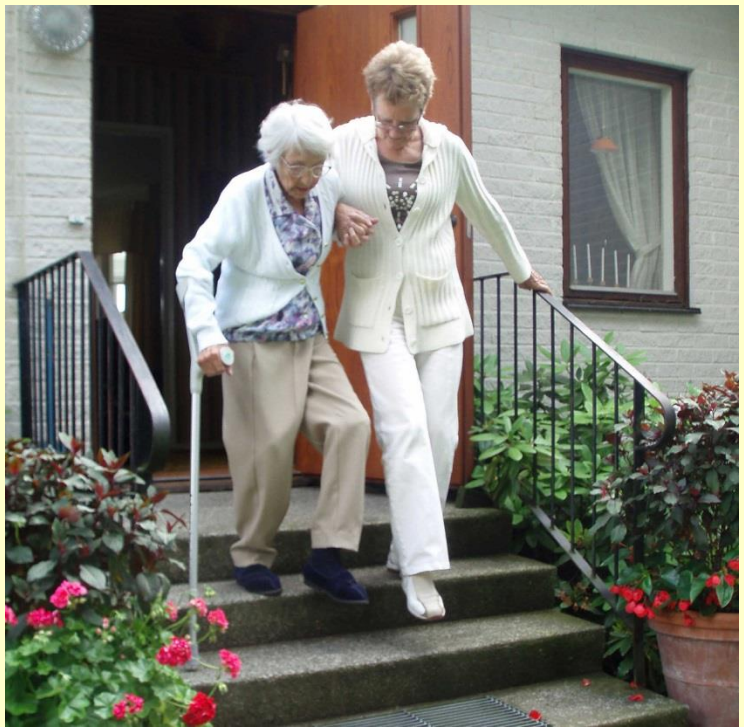
Juli 2006, foto Inger Holmer

På våren 2007 fick Greta en besvärlig förkylning med elak hosta. Matlusten försvann. Det blev besvär med magen. En akut operation gjordes för ett tarmbråck. Samtidigt upptäcktes obotlig lymfom. Gunnar hjälpte mamma Greta så gott han kunde under våren och en tid fram på sommaren. Det skönaste för henne var numera att vila och sova bort tiden i sängen. Allt kortare stunder var hon uppe.

Här har Tina dukat fram något gott, men mamma äter och dricker bara lite, några tuggor, kanske mest för sällskaps skull och för att vara oss till lags.

4/7 2007

Den 5 juli 2007 lämnar Greta Fredhäll för vård på Kungshögahemmet. Tina hjälper henne nedför trappen.

Ännu orkade hon med ett leende mot oss, men det var kanske det sista.

Den 28 augusti somnade Greta in för alltid. Flaggan i Fredhäll sänktes på halv stång. Trädgården var ännu fylld av alla sommarens blommor.

Begravning den 20 september i gravkappellet på Mjölby kyrkogård.

Blomstergärden var överväldigande vacker.

En mörk novemberdag med snöglopp sänkte fem sorgsna barn ned mamma Gretas aska i graven där far Ivar sedan länge vilade på Mjölby kyrkogård.

Älskade mamma Greta; Du fick ett långt rikt liv; Nu fattas du oss.